

REFERAT |KRS| Bystyret (2011-2015) d. 07-12-2011

Mødedato Onsdag d. 07. december 2011 kl. 17:00

Mødested Bystyresalen

Indholdsfortegnelse

Godkjenning av møteprotokoller bystyret 26.10.11 og 16.11.11.....	3
Økonomiske handlingsregler for fremtidige handlingsprogram.....	5
Nasjonal museumshavn i Kristiansand.....	13
Kristiansand Tennisklubb - søknad om kommunalt lån.....	19
Universitetsbyen Kristiansand Melding.....	27
Kuholmsveien 31-37 - detaljregulering - sluttbehandling.....	37
Fritak for eiendomsskatt.....	49
Godtgjørelse til leder av kontrollutvalget.....	55
Valg til styret for Kristiansand boligstiftelse for perioden 2011 - 15.....	57
Valg til styret for Kristiansand kommunes stiftelse for utleieboliger for perioden 2011 - 15.....	59
Valg av heimevernsnemnd for perioden 2011 - 15.....	61
Valg til Kristiansand boligselskap KF for perioden 2011 - 15.....	63
Valg til kirkelig fellesråd for perioden 2011 - 15.....	66
Valg til konfliktrådets oppnevningssutvalg for perioden 2011 - 15.....	68
Kristiansand Parkeringsselskap KF - valg av styre for perioden 2011 - 15.....	70
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder - valg av kommuner	73
Dom - utrasing Lagmannsholmen - vurdering av anke.....	76
Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Manglende oppfølging og hjelp fra barnevernet	79
Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Mangelende drivstofftilbud i Kristiansand havn"	81
Interpellasjon fra repr. Ingrid Wisløff Jæger, AP, vedr. "Det digitale Agder - men ikke for alle?"	83

Punkt 182/11: Godkjenning av møteprotokoller bystyret 26.10.11 og 16.11.11

Bilag

D:\krweb\dl_temp\upload\Anne.L.H.Aabo\anne.l.h.aabo-17112011142746.doc

Møteprotokoll. BYSTYR, 26102011 1700, Ordinært møte/Presentasjon HP

Dato: 21.11.11
Saksnr.: 201100065-45
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Bystyret

Møtedato
07.12.2011

Godkjenning av møteprotokoller bystyret 26.10.11 og 16.11.11

Forslag til vedtak:

1. Bystyret godkjenner møteprotokoll fra bystyrets møte 26.10.11.
2. Bystyret godkjenner møteprotokoll fra bystyrets møte 16.11.11.

Tor Sommerseth
rådmann

Anne Lise H. Aabø
formannskapssekretær

Trykte vedlegg: Protokoll fra bystyrets møter 26.10.11 og 16.11.11

Punkt 183/11: Økonomiske handlingsregler for fremtidige handlingsprogram

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 15.11.2011
Saksnr.: 201111213-1
Arkivkode E: 145
Saksbehandler: Arne Henrik Lukashaugen og Terje Fjellvang

Saksgang
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
22.11.2011
15.12.2011

Økonomiske handlingsregler for fremtidige handlingsprogram

Sammendrag:

Bystyret ba i desember 2010 (budsjettmøtet) administrasjonen om en sak til politisk behandling med handlingsregler for kommende handlingsprogram (for eksempel maksimalt gjeldsnivå, størrelse på netto driftsresultat, buffer osv). Rådmannen presenterte aktuelle måltall for kommunalutvalget i møte 30.08.11.

Rådmannen har i forslag til handlingsprogram 2012-2015 foreslått konkrete forslag til måltall for de angitte indikatorene. Det er en utfordring å utarbeide et realistisk opplegg som ivaretar de målsettingene som er angitt i denne saken. Rådmannen anbefaler å bruke måltall knyttet til indikatorene netto resultatgrad, størrelse på sentralt disposisjonsfond og netto lånegjeld for den overordnede økonomistyring.

Forslag til vedtak:

Bystyret vedtar følgende overordnede måltall for økonomistyring i Kristiansand kommune:

1. Kommunens korrigerte netto driftsresultat bør være på 2% av driftsinntektene dvs om lag 100 mill kr.
2. Det sentrale disposisjonsfondet bør gradvis opparbeides til å utgjøre 2% av sum driftsinntekter.
3. Det settes et tak på netto lånegjeld tilsvarende planlagt lånegjeld i 2013 dvs 5,340 milliarder kroner.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Bakgrunn for saken :

1. Innledning

Bystyret ba i desember 2010 (budsjettmøtet) administrasjonen om en sak til politisk behandling med handlingsregler for kommende handlingsprogram (for eksempel maksimalt gjeldsnivå, størrelse på netto driftsresultat, buffer osv).

Rådmannen presenterte aktuelle måltall for kommunalutvalget i møte 30.08.11.

2. Kommunens økonomiske situasjon

2.1 Vedtatt handlingsprogram 2011-2014

Kommunens økonomiske situasjon er anstrengt og har vært det lenge. Dette er beskrevet i årsrapporter og handlingsprogrammer de siste årene. I denne saken vil derfor kun noen hovedpunkter oppsummeres.

I vedtatt handlingsprogram 2011-2014 er det følgende korrigert netto driftsresultat:

i mill kr	2011	2012	2013	2014	Sum
Korrigert netto driftsresultat*	14,8	37,6	11,5	-15,5	47,3
Avsetning til kommunefondet (prisjustering)	-13,4	-13,4	-13,4	-13,4	-53,6
Bruk/avsetning disposisjonsfond	-1,4	-24,2	1,9	28,9	6,3

*Korrigert for bruk/avsetning bundne fond samt bundet overføring av investeringsmoms fra drift til investering

I vedtatt handlingsprogram er det et meget stramt opplegg. Økte rente- og avdragsutgifter, økte pensjonsutgifter og lavere momskompensasjon i driften (bl.a. systemomlegging) betyr at driftsrammene innenfor mange tjenester presses betydelig. Samtidig medfører endringer i demografi (antall og alderssammensetning) økte kostnader i størrelsesorden 50-60 mill kr årlig, dersom kvaliteten skal opprettholdes og dekningsgraden holdes konstant.

Regnskapsresultatet de siste årene viser at kommunen ikke har klart å holde virksomheten innen for bystyrets vedtatte budsjetttrammer. Sektorene hadde i 2010 samlet sett et underskudd på 23 mill kr. Det er en stor utfordring å få realisert foreslåtte innsparinger. Det er i 2011 vedtatt innsparingskrav på 24,4 mill kr økende til 41,2 mill kr i 2014.

KS foretar årlig en analyse av de største kommunene som viser kommunens økonomiske handlingsrom. Det tas utgangspunkt i netto driftsresultat og korrigeres for bruk av avsetning til bundne fond (tilsvarende begrepet "Korrigert netto driftsresultat" som Kristiansand bruker i økonomisammenheng). Det er dessuten en svakhet ved netto driftsresultat at det er avdragsutbetalingene og ikke avskrivningene som innvirker på driftsresultatet. Et annet forhold som påvirker netto driftsresultat er momskompensasjon av investeringsutgifter.

Dersom en kommune har svært høye investeringer ett år, vil dette gi høy momskompensasjon dette året som igjen vil gi økte driftsinntekter og driftsresultat. Det er vedtatt at momskompensasjonen fra 2014 i sin helhet skal føres i investeringsregnskapet. I årene 2010-2013 skal en gradvis større andel av momskompensasjon føres i investeringsregnskapet.

KS konkluderer med at Kristiansand kommune har hatt et negativt handlingsrom i svært mange år og det skyldes bl.a. at investeringsmomsen er ført i driftsregnskapet.

2.2 Nærmere om investeringsnivå, gjeldsnivå og renter

Kristiansand kommune har sammenlignet med andre kommuner et høyt investeringsnivå. Dette medfører økt gjeld og stor økning i rente og avdragsbelastning. Netto lånegjeld er økt med 1,5 milliarder kroner de siste 4 år. Med netto lånegjeld menes brutto lånegjeld fratrasket lån til videre utlån (Startlån) og fratrasket grunnlaget for beregning av rente på vann- og avløpsanlegg da disse rentekostnadene dekkes av kommunale avgifter. I vedtatt handlingsprogram for 2011-2014 er det lagt til grunn et investeringsnivå som vil øke netto lånegjeld med ytterligere 1,1 milliarder kroner (fra 2010-2014).

Beløp i mill kr	Regn 2007	Regn 2008	Regn 2009	Regn 2010	Bud 2011	Bud 2012	Bud 2013	Bud 2014
Lånegjeld u/pensjon	3 519	3 969	4 592	5 260	5 832	6 355	6 695	6 829
Lånegjeld knyttet til utlån	322	350	400	434	478	516	555	610
Grunnlag for kap. VAR	430	472	528	603	708	811	864	891
Netto lånegjeld	2 767	3 147	3 664	4 224	4 647	5 028	5 275	5 328

I rådmannens forslag til handlingsprogram for 2012-2015 er utviklingen slik:

Hele 1000 kr	Anslag				
	2011	2012	2013	2014	2015
Samlet lånegjeld u/pensjonsforpl.	5 883 852	6 292 578	6 735 887	6 890 483	6 970 864
Lånegjeld knyttet til utlån	453 772	483 772	513 772	565 241	595 241
Beregningsgr.lag VAR	707 574	758 105	882 598	1 019 083	1 165 262
Netto lånegjeld	4 722 506	5 050 701	5 339 517	5 306 159	5 210 361
Netto lånegjeld i % av samlet lånegjeld	80,26 %	80,26 %	79,27 %	77,01 %	74,74 %

I forhold til allerede vedtatt handlingsprogram, viser rådmannens forslag for neste 4 årsperiode forholdsvis små endringer i gjeldsutviklingen. Lånegjelden er imidlertid svært høy og eksponerer kommunen for renteendringer.

I vedtatt handlingsprogram (2011-2014) er det allerede tatt hensyn til at rentenivået gradvis skal opp. Fra handlingsprogrammet ble utarbeidet høsten 2010 til nå i november 2011, har det skjedd bare mindre endringer i rentenivået. Pt-renten i Kommunalbanken har økt fra 2,75 % til 3,15% fra høsten 2010 til høsten 2011. Renteøkningen i 2011 har imidlertid vært lavere enn antatt i budsjettet for 2011, noe som medførte at bystyret i 1. tertialrapport 2011 nedjusterte renteutgiftene med 15 mill kr.

Det er laget en enkel analyse av gjeldsporteføljen pr 1. tertial 2011. Denne analysen underbygger at de forventninger vi la til grunn i forbindelse med nåværende handlingsprogram, i hovedsak fortsatt kan benyttes.

Med dagens lånegjeld viser analysen at kommunen ved 1 %-enhet økning i rentenivå fra og med 2. tertial ville få en økning i netto rentekostnader på 12 mill kr for de resterende 8 månedene av 2011. På 12 måneders sikt fra 01.05.2011, ville økningen blitt 22 mill kr. På lenger sikt enn 12 måneder ville effekten ytterligere gradvis øke etter hvert som rentebytteavtaler og fastrenteavtaler utløper. Gitt at rentene på hele låneporteføljen blir liggende 1 prosentpoeng høyere vil belastningen bli på over 50 mill kr på lang sikt dvs. utover handlingsprogramperioden 2012-2015. Analysen bygger bl.a. på at 3-mnd NIBOR gradvis øker fra ca 2,7 % pr 01.05.2011 til ca 4,3 % i 2015. Det er budsjettet med en viss renteoppgang i hele handlingsprogramperioden 2012-2015. Her kan imidlertid bildet fort endre seg på grunn av finansuroen og usikkerheten er derfor stor.

Netto lånegjeld bør fryses så raskt som mulig. Det vil likevel ta tid å planlegge for et lavere investeringsnivå da flere av de tunge investeringene i dagens handlingsprogram bør gjennomføres som planlagt. Fra og med 2013 bør målsettingen være å stabilisere netto lånegjeld før den gradvis reduseres.

2.3 Kort om kommunens reserver i fond

Reservene er beskjedne. Prognosen for det sentrale disposisjonsfondet er på om lag 25 mill kr ved årets slutt (jfr. 2. tertialrapport 2011). I tillegg har kommunen "Energiverksfondet", men her har bystyret vedtatt retningslinjer som tilsier at kun realavkastningen kan tilføres driften. "Fond for amortisering av premieavvik" er på 109,1 mill kr, men det akkumulerte premieavviket er pr 31.12.10 på 341,4 mill kr.

2.4 Oppsummering kommunens økonomiske situasjon

Kristiansand kommune har en meget anstrengt økonomisk situasjon. Presset på tjenestene er stort i dag og vil forsterkes betydelig de neste årene pga demografi, økte renter og avdrag, økt pensjon og lavere momskompensasjon i driften. Det er små marginer og kommunen er med sin høye gjeld svært eksponert for økt rentenivå. Finanskrisen i 2008 medførte store utfordringer for Kristiansand, og kommunen hadde i 2008 et negativt korrigert netto driftsresultat på 65 mill kr. Det er grunn til å frykte at også årets resultat vil bli svakt som følge av uroen i verdensøkonomien.

Fylkesmannen i Vest-Agder har ved flere anledning uttrykt bekymring for kommunens økonomiske situasjon og svake driftsbalanse.

3. Aktuelle nøkkeltall

3.1 Netto resultatgrad

Det er flere aktuelle nøkkeltall som kan brukes. Den viktigste indikatoren er "Netto resultatgrad" (netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter). Et positivt netto driftsresultat betyr at kommunen dekker de løpende driftsutgiftene og betjener gjelden.

Kristiansand kommune har hatt følgende netto resultatgrad de siste 5 år:

Beløp i mill kr	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010
Netto driftsresultat	59,3	25,1	-70,3	183,2	53,7
Avsatt til bundne fond	-67,3	-77,9	-72,8	-144,1	-131,8
Bruk av bundne driftsfond	69,9	66,9	78,5	68,2	147,0
Momskomp pliktig overføring	0,0	0,0	0,0	0,0	-29,2
Korrigert netto driftsresultat	61,9	14,1	-64,7	107,3	39,7
Netto resultatgrad	1,7 %	0,4 %	-1,5 %	2,3 %	0,8 %

KRD anbefaler en netto resultatgrad på 3 %. For Kristiansand ville det ha utgjort om lag 150 mill kr. Med et slikt netto driftsresultat kan uforutsett inntektssvikt og utgiftsøkninger håndteres uten at kommunen får underskudd. I tillegg vil driften dekke deler av investeringsutgiftene som igjen innebærer at låneopptak begrenses som igjen er viktig på lang sikt.

I forslag til kommuneplan 2011-2022 er det foreslått følgende mål ("Slik vil vi ha det"):

Kommunens økonomiske handlefrihet skal økes og sikre et så godt velferdstilbud for kommunens innbyggere som mulig innenfor de økonomiske rammer.

Det er bl.a. angitt følgende strategi ("Slik gjør vi det") for å nå dette målet:

Tilpasse driftsnivå, på kort og lang sikt, til inntektsrammene. Investeringene finansieres i større grad av egne midler. Det tilstrebes en netto resultatgrad på minimum to prosent, dvs. om lag 90 millioner kroner (2009).

Fra 2014 skal all momskompensasjon tilhørende investeringer overføres fra drift til investeringsregnskapet. I forhold til regnskapet for 2010 svekkes korrigerert netto driftsresultat som følge av dette med ca 75 mill kr i 2014. Hele omleggingen av momskompensasjonsordningen svekker kommunesektorens driftsresultat dramatisk i årene 2010-2014. Med denne omleggingen vil det være urealistisk å tilstrebe et driftsresultat på 3 % som anbefalt av KRD. Det er vanskelig å se for seg at kommunen i løpet av de første årene kan nå målet på 2 % som angitt i kommuneplanen.

3.2 Netto lånegjeld

Det er flere aktuelle nøkkeltall i forhold til netto lånegjeld. De mest aktuelle er:

- Netto lånegjeld i kroner
- Netto lånegjeld i faste kroner
- Netto lånegjeld per innbygger

Dersom det første alternativet velges, vil i realiteten lånegjelden reduseres med om lag 130 mill kr hvert år f.o.m. 2013 (gitt en prisvekst på 2,5%). Det andre alternativet medfører at taket på lånegjelden øker tilsvarende prisveksten, mens det siste alternativet vil øke et tak på lånegjelden med i overkant av 1% som er gjennomsnittlig vekst i befolkningen de siste årene. Rådmannen anbefaler det strammeste alternativet dvs. et tak på netto lånegjelden uten årlig justering for prisutvikling eller befolkningsutvikling.

3.3 Sentralt disposisjonsfond

Det er viktig å ha tilstrekkelig med reserver for å håndtere uforutsette situasjoner. Dette er spesielt viktig når man som Kristiansand kommune har svake netto driftsresultat. Rådmannen vil anbefale at man har en langsiktig målsetting om til enhver tid å ha et sentralt disposisjonsfond tilsvarende 2% av samlede driftsinntekter (dvs om lag 100 mill kr).

4. Andre kjøreregler

4.1 Håndtering av overskudd og underskudd for sektorer og enheter

Det er etablert kjøreregler i forhold til håndtering av overskudd og underskudd for sektorer og enheter som sikrer forutsigbarhet for enhetsledere. En justering av kjørereglene behandles av bystyret i møte 16. november.

4.2 Prisjustering av Energiverksfondet

Det er allerede etablert kjøreregler knyttet til Energiverksfondet som innebærer at kun realavkastningen kan brukes i driften. Dersom det er negativ realavkastning skal dette dekkes opp ved overføring av midler fra andre kilder i kommunen. I tillegg har bystyret vedtatt følgende i punkt 1.3.2 "I år hvor avkastningen overstiger det fastsatte mål (realavkastning på 3,5%) skal det avsettes midler til bufferfondet. Bufferfondet bør utgjøre minst 10% av investeringsfondets verdi. Dette fondet skal være investert på samme måte som Kristiansand kommunens energiverksfond og skal benyttes i perioder hvor avkastningen er mindre enn forutsatt".

Avkastningen på energiverksfondet har variert svært mye de senere årene.

	2007	2008	2009	2010
Avkastning i %	2,5	-5,7	9,0	6,5
Avkastning i mill kr	15,0	-34,9	51,4	40,2

4.3 Utbytte fra selskaper

Det er også forsøkt å koble inntekter som varierer fra år til år til engangsutgifter. Det gjelder for eksempel for utbytte fra KNAS som er koblet opp mot ekstraordinært vedlikehold eller andre engangsutgifter. Dersom utbytte fra KNAS blir mindre eller faller bort, vil dette medføre tilsvarende reduksjon i budsjettets utgiftsside.

Rådmannen anbefaler at driftsbudsjettet i større grad gjøres uavhengig av utbytte fra våre eierposisjoner. Resultatvarselet som Agder Energi A/S sendte kommunene 28.10.11 illustrerer hvor sårbare kommunene er for endringer i selskapene. I resultatvarselet fremgår det at prognosen for utbyttegrunnlaget er 440 mill kr mens eierne har fastsatt et utbyttekrav på 900 mill kr for 2012.

I rådmannens forslag til Handlingsprogram for 2012-2015 er forventet utbytte fra KNAS avsatt til engangsutgifter. Det samme er 50% av utbytte fra Avfall Sør. Nesten hele det forventede utbytte fra Agder Energi er avsatt til drift.

Ved rulleringen av handlingsprogrammet (2013-2016) bør det fom 2015 legges opp til at en større del av utbytte avsettes til engangsutgifter i drift eller investering.

4.4 Pensjonspremie, pensjonskostnad og premieavvik

Pensjonsutgiftene har de siste årene vært høyere enn beregnet pensjonskostnad. Det er pensjonskostnaden som belaster regnskapet. Forskjellen mellom pensjonsutgift og pensjonskostnad utgjør premieavvik. Det var per 31.12.10 akkumulert på 341,1 mill kr som har belastet kommunen likviditetsmessig, men ikke resultatmessig. Det er avsatt 109,1 mill kr til et fond for å avhjelpe likviditetsutfordringene, men ideelt sett burde fondet hatt tilsvarende størrelse som akkumulert premieavvik. Her kan det lages kjøreregler som sikrer at avviket ikke øker, men tvert i mot reduseres.

I rådmannens forslag til handlingsprogram 2012-2015 legges det opp til å det akkumulerte premieavviket fratrasket fond for amortisering av premieavvik ikke øker.

(i 1000 kr)	2011*	2012	2013	2014	2015
Premieavvik	-74 100	-94 761	-57 050	-52 942	-48 378
Amortisert tidligere premieavvik	29 477	36 887	46 363	52 068	57 362
Netto i året	-44 623	-57 874	-10 687	-874	8 984
Akkumulert premieavvik	386 034	443 908	454 595	455 469	446 485
Fond til dekning av amortisering premieavvik	142 362	167 362	178 049	178 049	202 813
Akkumulert premieavvik minus fond	243 672	276 546	276 546	277 420	243 672

*Anslag 2011

5. Forslag til nøkkeltall i HP 2012-2015

Rådmannen har i forslag til handlingsprogram for 2012-2015 anbefalt følgende:

1. Korrigert netto resultatgrad (korrigert netto driftsresultat/sum driftsinntekter)
2. Sentralt disposisjonsfond i kroner
3. Netto lånegjeld i kroner

Kommunens korrigerende netto driftsresultat bør være på 2% av driftsinntektene dvs om lag 100 mill kr.

Det sentrale disposisjonsfondet bør gradvis opparbeides til å utgjøre 2% av sum driftsinntekter.

Det foreslås et tak på netto lånegjeld tilsvarende planlagt lånegjeld i 2013 dvs 5,340 milliarder kroner. Dersom denne handlingsregelen følges i handlingsprogramperioden vil i realiteten lånegjelden reduseres med om lag 130 mill kr hvert år f.o.m. 2013 (gitt en prisvekst på 2,5%).

I rådmannens forslag til handlingsprogram 2012-2015 nås målet om å stabilisere lånegjelden mens de andre måltallene ikke nås. Det viktigste virkemiddelet for å nå målene om økt driftsresultat og økt disposisjonsfond, er å redusere netto lånegjeld. Dette vil gradvis lette presset på driften og gi en mulighet for å nå målet om økt netto driftsresultat og økt disposisjonsfond.

Det legges imidlertid opp til at netto driftsresultat bedres i 2015 i forhold til 2012 og at det avsettes midler til det sentrale disposisjonsfondet i 2015.

Det eksisterer som det fremgår av kapittel 4 også andre kjøreregler og målsettinger vedr. overordnet økonomistyring. Rådmannen anbefaler i første omgang å ha hovedfokus på de tre viktigste indikatorene. Det kan imidlertid være aktuelt å supplere de tre indikatorene med konkrete måltall ved rulleringen av handlingsprogrammet.

Punkt 184/11: Nasjonal museumshavn i Kristiansand

Bilag

Saksprotokoll

Saksprotokoll

Saksprotokoll

Nasjonal museumshavn-utredning-okt2011

Dato: 28.10.2011
Saksnr.: 201004610-5
Arkivkode E: C54
Saksbehandler: Annelise Hornang

Saksgang	Møtedato
Kulturstyret	09.11.2011
Byutviklingsstyret	17.11.2011
Formannskapet	23.11.2011
Bystyret	07.12.2011

Nasjonal museumshavn i Kristiansand

Sammendrag:

I brev datert 6.5.2010 ba Riksantikvaren om at Vest-Agder fylkeskommune, i samarbeid med Kristiansand kommune, utredet mulighetene for en nasjonal museumshavn for kulturhistoriske fartøyer i Kristiansand. Henvendelsen fra Riksantikvaren ble behandlet i formannskapet 18.8.2010, sak 69/10. Formannskapet fattet følgende vedtak:

"Formannskapet er positiv til at muligheten for en nasjonal museumshavn i Kristiansand utredes nærmere."

Utredningsarbeidet er en forlengelse av Porto Franco-prosjektet. En prosjektgruppe hos fylkeskommunen har i nært samarbeid med kommunen, og med innspill fra alle aktørene i Porto Franco-nettverket, utarbeidet foreliggende utredning. I tillegg er det under utarbeidelsen foretatt drøftinger med Kystverket og Riksantikvaren.

Utredningen anbefaler at det fattes et prinsippvedtak om opprettelse og utvikling av en nasjonal museumshavn i Kristiansand. Det vil være Fylkeskonservatoren i Vest-Agder som skal ha det administrative ansvaret for oppfølgingen av planene. Kommunens økonomiske ansvar vil i første rekke være knyttet til anskaffelse og/eller disposisjon av arealer og kaiplasser. Kommunen er grunneier både på Bredalsholmen, Bragdøya og Odderøya, som alle er sentrale lokaliteter i denne sammenhengen.

Utredningen presenterer på en god måte hvorfor Kristiansandsregionen har et meget godt utgangspunkt for å bli en museumshavn av nasjonale dimensjoner. Det er ikke tvil om at mulighetene er til stede for at byens maritime historie kan utvikles til attraktive opplevelser. Rådmannen ser på utredningen som et godt grunnlagsdokument for det videre planarbeidet som skal skje på Odderøya, i Vestre havn og på Bredalsholmen. Kommunen vil ha begrensede muligheter til å sette av økonomiske ressurser i årene som kommer, og det er derfor etter rådmannens oppfatning lagt opp til en fornuftig ansvarsfordeling mellom kommunen og fylkeskommunen. Som grunneier vil kommunen uansett ha et ansvar for forvaltningen av arealene.

Etter at utredningen var ferdig har Kristiansand fått tildelt Tall Ships' Races i 2015. Det anbefales at man i det videre arbeidet med nasjonal museumshavn tar sikte på å innfri én eller flere sentrale milepæler for prosjektet i nær tilknytning til TSR-arrangementet.

Saken er forelagt teknisk direktør, som er enig i innstillingen.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret er enig i at det skal arbeides for å etablere en nasjonal museumshavn i Kristiansand, og slutter seg til anbefalingene i den gjennomførte utredningen.
2. I det videre arbeidet bør det være en målsetting at Nasjonal museumshavn markeres i forbindelse med Tall Ships' Races-arrangement i 2015.

Tor Sommerseth
rådmann

Stein Tore Sørthe
kulturdirektør

Trykte vedlegg: Nasjonal museumshavn i Kristiansand – Porto Franco, 6. oktober 2011

Utrykte vedlegg: Nasjonal museumshavn i Kristiansand – Porto Franco, vedleggshefte

Bakgrunn for saken

I brev datert 6.5.2010 ba Riksantikvaren om at Vest-Agder fylkeskommune, i samarbeid med Kristiansand kommune, utredet mulighetene for en nasjonal museumshavn for kulturhistoriske fartøyer i Kristiansand.

Utgangspunktet for henvendelsen var de erfaringer som er gjort i *Porto Franco – Kristiansand kulturelle frihavn*, ett av elleve pilotprosjekter i det nasjonale Verdiskapingsprogrammet for kulturminneområdet. På det tidspunktet som henvendelsen fra Riksantikvaren kom, var prosjektet inne i det fjerde og siste prosjektåret. Verdiskapingsprogrammet og Porto Franco-prosjektet ble avsluttet i 2010. Sluttrapport ble behandlet i formannskapet 1.6.2011, sak 59/11.

Henvendelsen fra Riksantikvaren ble behandlet i formannskapet 18.8.2010, sak 69/10. Formannskapet fattet følgende vedtak:

"Formannskapet er positiv til at muligheten for en nasjonal museumshavn i Kristiansand utredes nærmere."

Utredningsarbeidet er en forlengelse av Porto Franco-prosjektet. En prosjektgruppe hos fylkeskommunen har i nært samarbeid med kommunen, og med innspill fra alle aktørene i Porto Franco-nettverket, utarbeidet foreliggende utredning. I tillegg er det under utarbeidelsen foretatt drøftinger med Kystverket og Riksantikvaren.

Kulturhistorisk bakgrunn

Utredningen legger vekt på byens og regionens kulturhistoriske bakgrunn med lange og rike maritime tradisjoner og et nærmest komplett maritimhistorisk kulturmiljø med byhavn, uthavner, fyr, saltebuer og fiskemottak, dokkanlegg og verksteder, festningsanlegg, karantenehavn, kystnæringsbruk, los- og tollstasjoner, lystgårder og fritidskultur.

Dette gir muligheter for å følge opp føringene som er lagt i Riksantikvarens *Verneplan for fartøy 2010-2017* om å presentere både store og små fartøyer og samtidig sette fartøyene inn i en bredere kulturhistorisk og samfunnsmessig sammenheng. Parallelt med vern av de fysiske kulturminnene legges det også vekt på at Nasjonal museumshavn synliggjør den immaterielle kulturarven. Gjennom praksis, fortellinger, kunstneriske uttrykk og formidling av folks liv ved havet, knyttes det materielle og immaterielle sammen til et hele.

Kristiansand og Agder har en stor og representativ samling historiske fartøyer fra norsk fartøykultur som kan danne grunnstammen i Nasjonal museumshavn. På sikt vil det være ønskelig å utvide fartøysamlingen. Dette gjelder fartøyer som Riksantikvaren søker vernet, men som av ulike grunner ikke har en eier- eller driverorganisasjon. I tillegg er det tre fartøykategorier som i dag mangler i samlingen. Det gjelder marinefartøyer, hurtiggående fartøyer og fritidsbåter i plast. Alle tre kategorier med sterke røtter i regionen.

Tidligere planarbeid

Bystyret behandlet i møte 22.6.2011, sak 102/11 *Strategi for utvikling av museumsområdet på Odderøya*. Nasjonal museumshavn vil bidra til å følge opp denne vedtatte strategien der målet er å:

"Skape et moderne senter for formidling av Kristiansandsregionens historiske arv og identitet, med særlig vekt på det maritime og militære grunnlaget for byens fremvekst."

Første fase i realiseringen av denne strategien skal være etablering av museumshavn i Nodeviga, som møtested og formidlingsenter for Nasjonal museumshavn, samt for lokalisering av mindre fartøy. Disse to sakene må derfor sees i sammenheng.

Høringsutkast for ny *kommunedelplan for Kvadraturen og Vestre Havn 2011-2022* som for tiden er til behandling, synliggjør behovet for areal til lokalisering av større museumsbåter og

legger vekt på Vesterhavna som vårt bilde av sjøfartsbyen Kristiansand, vår historie, framvekst og tradisjonelle orientering mot Europa. Planen synliggjør mulige lokaliseringer for større museumsbåter.

Anbefalinger og oppfølging

Utredningen anbefaler at det fattes et prinsippvedtak om opprettelse og utvikling av en nasjonal museumshavn i Kristiansand for å ivareta de funksjoner og målsettinger som er redegjort for i utredningen.

Sentralt i anbefalinger og oppfølging er følgende:

- Formidlingssenter for Nasjonal museumshavn knyttes til utviklingen av museumsområdet på Odderøya og en museumshavn for mindre fartøyer etableres innenfor det regulerte museumsområdet i Nodeviga. Oppfølging av strategisak.
- På sikt anlegges en samlet utstillings- og besøkshavn for større kulturhistoriske fartøyer sentralt i bybildet, som forutsatt i kommunedelplan for Kvadraturen og Vestre havn. Inntil dette kan realiseres anbefales det at forholdene legges til rette for å utvikle Bredalsholmen som museumshavn for de store fartøyene som en ikke finner plass til i Kvadraturen.
- Utvikling av Bredalsholmen som maritimt kompetansesenter med dokk, restaureringsverft/ fartøyvernssenter og skolesenter. Helhetlig plan som maritimt senter.
- Utvikling av Bragdøya kystkultursenter som kompetansesenter for trebåtbygging, med spesielt ansvar for den regionale flåten av trebåter med vernestatus.
- Samle kunnskap og kompetanse i et felles løft for å skape aktiviteter og opplevelsesmuligheter knyttet både til fartøyene, de faste kulturminnene og den immaterielle maritime kulturaven. Utarbeide samlet formidlingsplan for Nasjonal museumshavn.

Organisering

Det faglige og forvaltningsmessige ansvaret for kulturminnevernet, herunder fartøyvernet, ligger hos Fylkeskonservatoren. Det er derfor naturlig at Nasjonal museumshavn administrativt plasseres her.

I den foreslåtte organisering for øvrig videreføres det nettverket av institusjoner og lag som ble etablert gjennom pilotprosjektet Porto Franco, og disse aktørene danner en nettverksgruppe. Fellesnevneren er at alle på forskjellig vis arbeider med maritim kulturformidling i vid forstand.

Vest-Agder fylkeskommune, Kristiansand kommune og Kystverket har spesielle roller i utviklingen av Nasjonal museumshavn og er foreløpig å utgjøre et råd. Riksantikvaren er også invitert til å delta i et dette rådet.

Økonomi

Det er i fylkeskommunens økonomiplan for 2011-2014 ført opp 1 mill kr i 2012 og 1 mill kr i 2013 til videre arbeid med realisering av Nasjonal museumshavn. Føringene som ligger i Nasjonal verneplan for fartøy 2010-2017 signaliserer en større overføring av det statlige ansvaret for fartøyvernet til regionalt nivå. Fylkeskommunen må derfor ta hovedansvaret for å finansiere de økte personalressursene denne satsingen krever. Bevilgninger i fylkeskommunen må sees i sammenheng med den kulturhistoriske kompetanse som allerede er en del av den fylkeskommunale driften.

Kommunens økonomiske ansvar vil i første rekke være knyttet til anskaffelse og/eller disposisjon av arealer og kaiplasser. Kommunen er for øvrig grunneier både på

Bredalsholmen, Bragdøya og Odderøya, som alle er sentrale lokaliteter i Nasjonal museumshavn.

Forøvrig har Riksantikvaren påpekt at organisering av drift- og eierform til de vernede og verneverdige fartøyene i museumshavnen ikke er utredet i tilstrekkelig grad. Det forventes også at forhold knyttet til organisering og finansiering av vedlikehold og tilsyn utredes nærmere.

Vurdering

Utredningen presenterer på en god måte hvorfor Kristiansandsregionen har et meget godt utgangspunkt for å bli en museumshavn av nasjonale dimensjoner. Det er ikke tvil om at mulighetene er til stede for at byens maritime historie kan utvikles til attraktive opplevelser. Rådmannen ser på utredningen som et godt grunnlagsdokument for det videre planarbeidet som skal skje på Odderøya, i Vestre havn og på Bredalsholmen. Kommunen vil ha begrensede muligheter til å sette av økonomiske ressurser i årene som kommer, og det er derfor etter rådmannens oppfatning lagt opp til en fornuftig ansvarsfordeling mellom kommunen og fylkeskommunen. Som grunneier vil kommunen uansett ha et ansvar for forvaltningen av arealene.

Etter at utredningen var ferdig har Kristiansand fått tildelt Tall Ships' Races i 2015. Det anbefales at man i det videre arbeidet med nasjonal museumshavn tar sikte på å innfri én eller flere sentrale milepæler for prosjektet i nær tilknytning til TSR-arrangementet.

Punkt 185/11: Kristiansand Tennisklubb - søknad om kommunalt lån

Bilag

Saksprotokoll

Søknad om kommunalt lån oppgradering av tennisanlegg

Dato: 23.11.11
Saksnr.: 201113517-1
Arkivkode E: 250
Saksbehandler: Øyvind Stenvik Andersen

Saksgang
Kulturstyret
Bystyret

Møtedato
30.11.2011
07.12.2011

Kristiansand Tennisklubb - søknad om kommunalt lån

Sammendrag:

Kristiansand kommune mottok 6.oktober en søknad om kommunalt lån på 2 mill. kr til oppgradering av tennis anlegg fra Kristiansand Tennisklubb (KTK). KTK som ble stiftet i 1888, holder i dag til ved gamle stadion på Lund i Kristiansand.

Tennisklubben har satt i gang planer om å bygge 3 stk. nye haller over dagens utendørsbaner og det er i tillegg ønskelig å sanere dagens boblehall som er gammel og i veldig dårlig forfatning, og renovere 3 stk. eksisterende utendørs grusbaner. Trinn 1 av klubbens utbyggingsplaner er allerede i utgangspunktet finansiert gjennom egenkapital i klubbkassa med 0,5 mill. kr og lån i Sparebanken pluss med 2,5 mill. kr hvorav 20 av klubbens medlemmer har personlig garantert for 1 mill. kr av lånet (kr 50 000 hver).

KTK søker nå om 2 mill. kr fra kommunen som skal gå til å gjennomføre trinn 2 i prosjektet som innebærer sanering av dagens boblehall som er gammel og i veldig dårlig forfatning, og renovering av 3 stk. eksisterende utendørs grusbaner i tillegg til å erstatte lånet tennisklubbens medlemmer har personlig kausjonert for.

En eventuell innvilgning av søknad vil være i strid med kommunens politikk innenfor området hvor det historisk har vært et prinsipp at kommunens ansvar er begrenset til å tilrettelegge arenaer (eid av kommunen) for fysisk aktivitet som skjer i regi av idrettslagene.

Rådmann mener en eventuell innvilgelse av lånesøknad vil kunne skape presedens ift. andre saker hvor andre idrettsforeninger/lag vil kunne komme med tilsvarende søknader. Grunnet den harde økonomiske situasjon i kommunen, sammen med de økonomiske vurderingene

nevnt nedenfor i saken, og kommunens gjeldende prinsipper på denne type saker vil ikke Rådmannen anbefale å innvilge tennisklubbens søknad.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret innvilger ikke søknad om lån fra Kristiansand Tennisklubb.

Stein Tore Sorthe
Kulturdirektør

Øyvind Stenvik Andersen
Økonomirådgiver

Trykte vedlegg:

Søknad om kommunalt lån til oppgradering av tennis anlegg
Ekstraordinært årsmøte 2011 – presentasjon av prosjektet

Utrykte vedlegg:

Bakgrunn for saken:

1. Generelt om klubben

Kristiansand kommune mottok 6.oktober en søknad om kommunalt lån på 2 mill. kr til oppgradering av tennis anlegg fra Kristiansand Tennisklubb (KTK). KTK som ble stiftet i 1888, holder i dag til ved gamle stadion på Lund i Kristiansand. Tennisklubben holder til på festet tomt (40 års festekontrakt med Kristiansand kommune frem til 2042 hvor bortfester kan heve avtalen med 6 måneders varsel dersom dette er nødvendig for gjennomføring av reguleringsplan eller andre offentlige tiltak). Klubbens anlegg består i dag av:

- 3 utendørs baner (kunstgress på asfalt), disse er i god stand.
- 1 utendørs bane (grus), denne er gjengrodd og kan ikke brukes slik den er i dag.
- 2 innendørs baner (kunstgress på sand), disse er i dårlig forfatning. Dagens boblehall står over disse banene i dag.
- 1 stk boblehall som er i veldig dårlig forfatning (40 år gammel), denne overlever ikke en vinter til.
- Et lite klubbhus.
- Et lite sanitær / garderobe anlegg i dårlig forfatning.

Klubben består i dag av i overkant av 200 medlemmer:

Antall medlemmer (%) i KTK

Alder	Kvinner	Menn	Totalt
6-19	39 (19,1%)	51 (25,0%)	90 (44,1%)
20-25	9 (4,4%)	22 (10,8%)	31 (15,2%)
26-99	15 (7,4%)	68 (33,3%)	83 (40,7%)
Totalt	63 (30,9%)	141 (69,1%)	204 (100,0%)

Medlemstallet består som nevnt ovenfor av i overkant av 200 personer og har hatt en positiv utvikling de siste årene hvor klubben har hatt mellom 50-75 barn og unge på kurs. Klubben har i 2011 ansatt trener på fulltid, og er således i gang med prosessen for å øke aktiviteten. Dette har klubben fått meget god respons på (uten noen aktiv markedsføring), og treneren er fullbooket med tennisskole og treninger frem til jul. Klubben ser for seg at det bør være realistisk å øke medlemstallet på sikt til 300-400 stk. gitt nytt anlegg.

2. Prosjektplan og økonomiske rammer for oppgradering av anlegget

KTK er eneste tennisklubb i Kristiansand som disponerer innendørsbaner til bruk om vinteren, og det hevdes at dagens boblehall er i så dårlig forfatning at den ikke overlever en vinter til. Siden anlegget er i en slik dårlig forfatning vil ikke klubben kunne tilby et helårs tennistilbud i byen uten at dette løftet gjennomføres. Klubben har fått godkjent rammesøknad for å ruste opp anlegget, og øke aktiviteten hvor de ser for seg gjennomføringen av følgende to trinns plan:

1. Bygge 3 stk. nye haller over dagens utendørsbaner (de som er i god stand). Investeringsramme på dette er på 3 mill. kr.
2. Sanere dagens boblehall som er gammel og i veldig dårlig forfatning, og renovere 3 stk. eksisterende utendørs grusbaner (2 stk. av disse ligger i

dag under gammel boblehall). Klubben ønsker også å modernisere klubbhus/ garderobe. Investeringsramme på dette er på samlet 1 mill. kr.

KTK har planer om å søke om tippemidler og momskompensasjon på dette prosjektet, og er i dialog med kommunen, tennisforbundet og kulturdepartementet vedrørende dette. Det er imidlertid ikke mulig å få en avklaring på dette før bestilling av hallene, og klubben er derfor nødt til å ha en finansieringsplan for hele beløpet hvor man ser for seg følgende finansiering:

- KTK har kontantbeholdning på ca. 0,5 mill. kr.
- Lån fra Sparebanken Pluss på 2,5 mill. kr. Hvor 20 stk. av klubbens medlemmer har kausjonert for 50 000 kr hver, totalt 1 mill. kr.
- Lån fra Kristiansand Kommune på 2 mill. kr.

Som en eventuell gjenytelse for et kommunalt lån er tennisklubben villig til å tilby kommunen bruk av to baner to ganger per uke i en time i tidsrommet mellom kl 12-15 (man – fre), dvs. 4 timer i uken.

Status nå er at klubben har ordnet finansiering av en redusert utbygging/oppgradering (gjennomføring av trinn 1), mot at 20 av tennisklubbens medlemmer personlig har stilt kr 50 000 hver som garanti med et samlet kausjonsansvar på 1 mill. kr.

Redusert utbygging innebærer at trinn 1 (bygging av 3 nye haller) av den planlagte utbyggingen gjennomføres, mens trinn 2, renovering av 3 grusbaner utsettes inntil videre. Etter kommunen mottok søknad har klubben opplyst om at det ble den 23.10.11 skrevet kontrakt med Sport Halls om levering/bygging av 3 haller hvor siste prognose for samlet investeringskostnad for hallene med nødvendig infrastruktur er på 3,4 mill. kr som i første runde er fullfinansiert med 0,5 mill. kr i egenkapital i tennisklubben, samt et lån på 2,9 mill. kr i Sparebanken Pluss.

Siktemålet er imidlertid å gjennomføre hele prosjektet dersom en får ytterligere finansiering på plass, og KTK derfor søker kommunen om 2 mill. kr i lån. Det vil innebære at klubben kan renovere 3 stk. grusbaner i tillegg til garderobe og klubbhus til en estimert pris på 1 mill. kr. Den resterende millionen vil gå til å refinansiere lånet i Sparebanken pluss, slik at kausjonistenes ansvar fristilles.

3. Økonomiske og idrettsfaglige vurderinger

Klubben har søkt om 2 mill. kr som om innvilget skal gå til å fullføre trinn 2 av oppgraderingsplanen og erstatte lånet på 1 mill. kr som 20 av tennisklubbens medlemmer har garantert for. Slik kommunen ser det har man her i denne saken 4 valg:

1. Avslå søknaden.
2. Innvilge 1 mill. kr i lån som skal erstatte lånet tennisklubbens medlemmer har garantert for.
3. Innvilge 1 mill. kr i lån som tennisklubben selv får vurdere om skal erstatte lånet tennisklubbens medlemmer har garantert for, eller til å fullføre prosjektets trinn 2.
4. Innvilge 2 mill. kr i lån til å fullføre prosjektet, samt frita tennisklubbens medlemmer for kausjonsansvaret.

Vedlagt presentasjon fra ekstraordinært årsmøte i 2011 avholdt den 15.09.11 gir en inngående presentasjon av forutsetningene for prosjektet. Det er skissert at de to prosjektene hver for seg gir grunnlag for søknad om kr 750 000 og kr 200 000 i tippemidler. Dette er de første hallene av denne typen som blir bygget i Norge, mens det er bygd ca. 100 stk. av disse i Polen. Hallene vurderes nærmest som en "hybrid løsning" mellom stålhaller og plasthaller og det er imidlertid usikkert om Kulturdepartementet innvilger søknad om spillemidler til denne typen anlegg. "Semipermanente bygninger" (plasthaller og lignende har tidligere ikke vært omfattet av spillemiddelordningen). Det er i den forbindelse forsøkt å få til et møte mellom Kulturdepartementet, fylkesidrettssjefen, kommunen og KTK i uke 50 for nærmere avklaringer rundt dette.

Videre vil en innvilget søknad om tippemidler gi grunnlag for å søke kompensasjon for mva. utgifter som lag og foreninger har hatt til bygging av idrettsanlegg med hhv. ca. kr 700 000 og kr 150 000 på de to prosjektene. Ordningen fungerer slik at Stortinget årlig bevilger en sum/post til dette over statsbudsjett og dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon vil alle godkjente søknader få en lik prosentvis avkortning i sin kompensasjon.

Punkt 9 og 10 i presentasjonen sier noe om klubbens vurdering av økonomiske forutsetninger knyttet til driften av de nye hallene og finansiering av dette. Kommunen har vært i kontakt med Drammen Tennisklubb (DTK) som tidligere har innhentet tall på energiforbruk for 2010 fra andre klubber på Østlandet med tanke på å organisere en innkjøpspool/ samarbeid mellom klubbene på dette området. De ulike klubbenes forbruk (ca. tall fra 2010) vises i tabellen under:

InnkjøpsPool

Klubb	Anlegg	Fyring	Forbruk gass	Forbruk olje	Forbruk EI	Kommentar
Nordstrand TK	Hall	EI			kr 335 000	Kan bli mer i 2011/4 baner
Norberg TK	Boble	Olje		kr 350 000	kr 100 000	2 baner
Heming Tennis	Hall	EI			kr 630 000	4 baner
Heming Tennis	Boble	EI			kr 130 000	+ klubbhus
Heming Tennis	Boble	Olje		kr 400 000		2 baner
Ullern TK	Boble	Gass	kr 400 000			4 baner
Stabekk TK	Hall	EI			kr 350 000	5 baner
Ullervål TK	Boble	Olje		kr 240 000	kr 61 000	2 baner
BSTK	Hall	EI			kr 150 000	Estimat, hallen ikke tatt i bruk/ 2 baner
Riksanelgget	Hall	EI			kr 1 000 000	11 baner
Asker TK	Hall	EI				4 baner
VBTK	Hall	EI				2 baner
Holmen TK	Hall	EI			kr 500 000	4 baner
Drammen TK	Hall	EI			kr 320 000	3250 kvm/ 4 baner
Eiksmarka TK	Boble	Olje		kr 360 000	kr 105 000	2 baner
Lørenskog TK	Hall	EI				2 (3?) baner
Grefsen TK	Boble	Gass	kr 305 000		kr 120 000	2 baner
Oslo TK	Boble	Gass	kr 600 000			4 baner i 2 bobler
Oslo TK		Olje		kr 200 000		
Oslo TK		EI			kr 200 000	
Njård	Boble	Olje		kr 400 000	kr 52 000	2 baner
Porsgrunn	Hall	EI			kr 255 000	4 baner
Larvik og Stavern TK	hall	EI			kr 200 000	Budsjett, er i spotmarkedet/ 4 baner
Moss TK						Ikke mottatt svar
Drøbak TK	Hall	EI			kr 60 000	2 baner
Gjøvik TK	Hall	EI			kr 200 000	4 baner

Det ble videre opplyst om at 2010 var en tøff vinter med store kuldeperioder både på begynnelsen og slutten av året. Eksempelvis hadde DTK et strømforbruk på ca. kr 40 000 i oktober i fjor, mens det i år bare var på kr 16 000.

I taket av hallene vil det være doble hallduker med ca. 30-40 cm avstand hvor en vil bruke et elektrisk ventilasjon-/oppvarmingsaggregat, hvor en gjenbraker 50-60% av luften når hallene er i bruk, og 90-100% av luften gjenbrukes når hallene ikke er i bruk. Klubben opplyser om at de ønsker å holde en temperatur i hallene på mellom 0 og 5°C når hallene ikke er i bruk, og mellom 10 og 15°C når hallene brukes og at disse "set punktene" knyttes opp mot bane bookingen.

Når en ser på tabellen på forrige side og ser på hva andre klubber har i strømutgifter så synes vurderingen til tennisklubben om et årlig strømbehov på kr 60-70 000 for alle tre hallene å være i minste laget er kommunens vurdering. Bæreevne ift. snøfall på hallens tak er ikke vurdert av oss, men det er her lagt opp til dugnadsinnsats fra tennisklubbens egne medlemmer for å løse utfordringen med snø og brøyting. Klubben opplyser videre om at sirkulasjonen av luft mellom dukene vil bidra til at snø vil smelte/renne av og forsvinne i grøftene rundt hallene, og dette er et godt utprøvd system i Polen med relativt likt vinterklima som vi har i Kristiansand. Det vil fremdeles være behov for noe snømaking på arealene mellom haller, men mye mindre enn tidligere behov.

På den andre side legger de opp til å kunne bruke kr 360 000 årlig til finansiering av prosjektet, noe som innebærer at renter og avdrag på 3,5 mill. kr forutsatt 8 % rente vil være tilbakebetalt på 18 år og 10 mnd. Om man forutsetter en gjennomsnittlig rente på 5 % med en nedbetalingstid på 20 år på et lån på 3,5 mill. kr utgjør det en årlig kostnad på i underkant av kr 280 000.

Historisk har det vært et prinsipp at kommunens ansvar er begrenset til å tilrettelegge arenaer (eid av kommunen) for fysisk aktivitet som skjer i regi av idrettslagene. Dette ble sist satt på prøve under bystyresak 189/10 "*Søknad fra Våg Håndballklubb om kommunalt lån*" hvor Rådmannen i utgangspunktet ikke var innstilt på å anbefale en kursendring i retning av et mer direkte økonomisk engasjement overfor idrettslagenes aktiviteter. Dette vil kunne skape en presedens som blir meget vanskelig å videreføre innenfor forvaltningens prinsipper om likebehandling.

I denne saken innvilget riktignok kommunen lån til klubben hvor følgende uttalelse ble vektlagt fra Rådmannens side: "*Det som taler for å gjøre unntak fra gjeldende prinsipper i denne saken (uten å skape presedens for andre saker) er det faktum at man ønsker å gjøre noe overfor et av byens idrettsklubber/lag på elitenivå. I tillegg går kommunen nå i gang med bygging av ny storstue (Aquarama) som etter planen skal stå klar våren 2013. Det er et ønske fra kommunens side at denne hallen skal fylles med innhold og underholdning hvor blant annet håndball på elitenivå står sentralt. Det er ønskelig at man har håndballklubber representert på elitenivå av begge kjønn når hallen står klar for åpning sesongen 2013/2014*".

Bakgrunnen for innvilgelse av lånet var altså todelt, kommunen hadde både en egeninteresse med henhold til byggingen av Aquarama, men det som var hovedgrunnen til

at man unnvek gjeldende prinsipper var at man her ønsket å gjøre noe ovenfor et av byens idrettsklubber/lag på elitenivå.

I søknaden fra tennisklubben blir det sagt at dagens boblehall er i så dårlig forfatning at den ikke overlever en vinter til og dette har klubben nå gjort noe med ved at de har signert kontrakt for bygging av 3 stk. nye haller over dagens utendørsbaner. Rådmannen synes det er positivt at klubben med dette nå fra neste år kan tilby et helårs tennistilbud i byen som man ville vært foruten hvis ikke.

Rådmann mener en eventuell innvilgelse av lånesøknad vil kunne skape presedens ift. andre situasjoner hvor andre idrettsforeninger/lag vil kunne komme med tilsvarende søknader. Grunnet den harde økonomiske situasjon i kommunen, sammen med de økonomiske vurderingene nevnt ovenfor i saken, og kommunens gjeldende prinsipper på denne type saker anbefaler Rådmannen ikke å innvilge tennisklubben lån.

Om det skulle vise seg at bystyret velger å innvilge søknad om lån skal følgende betingelser gjelde:

- Lånet skal ha en løpetid på 20 år.
- Lånebetingelsene settes til: 3mnd Nibor + 0,5 % gjeldende fra utbetalingsdato. Rente beregnes halvårlig etterskuddsvis 30.06 og 31.12.
- Ved eventuell utbetaling av spillemidler og momskompensasjon skal kommunen ha forrang på disse foran øvrige kreditorer hvor det forutsettes at disse blir brukt til nedbetaling av et eventuelt kommunalt lån.
- Lånet finansieres ved bruk av kapitalfondet.

Punkt 186/11: Universitetsbyen Kristiansand Melding

Bilag

Saksprotokoll

Høringsuttalelse fra Mediehøgskolen Gimlekollen - Universitetsbyen Kristiansand

Høringsuttalelse Universitetsbyen Kristiansand fra Vest-Agdermuseet 20.09.11

Melding om universitetsbyen Kristiansand - høringsuttalelse fra Grimstad kommune

Høringsuttalelse Universitetsbyen STA 23.09.11

Høringsuttalelse universitetsbyen fra Vest-Agder fylkeskommune

Universitetsbyen Kristiansand uttalelse fra Agdering inkludert AE

Høringsuttalelse fra Agder Energi om Universitetsbyen Kristiansand 23 sep 2011

Høringsuttalelse Universitetsbyen fra Sørlandet sykehus 06.10.11

Høringsuttalelse universitetsbyen fra Praxis-sør 515708134-1-201005848-3

Høringsuttalelse universitetsbyenKRS fra Næringsforeningen 23.09.11

Høringsuttalelse universitetsbyen fra Idrettsrådet 06.10.11

Høringsuttalelse Universitetsbyen fra BI Kristiansand 20.09.11 (2)

Høringsuttalelse universitetsbyen fra Ansgarskolen 23.09.11

Melding til Kristiansand bystyre og Styret for Universitetet i Agder om Universitetsbyen Kristiansand november 2011

Dato: 07.11.2011
Saksnr.: 201005848-16
Arkivkode E: A61
Saksbehandler: Dagny Anker Gevelt

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
23.11.2011
07.12.2011

Universitetsbyen Kristiansand Melding

Sammendrag:

Formannskapet vedtok i møte 20.10.2010 følgende:

1. *Formannskapet vedtar at det utarbeides en melding om "Universitetsbyen Kristiansand" og omhandler de tema som omtales i saksframlegget.*
2. *Meldingen legges fram for bystyret høsten 2011.*

Styret for Universitetet i Agder (UiA) gjorde deretter et tilsvarende vedtak.

I tråd med føringene fra saken ble prosjektet organisert med styringsgruppe, prosjektgruppe og arbeidsgrupper som til sammen besto av sentrale representanter fra kommunen, UiA, Studentsamskipnaden i Agder (SiA) og Studentorganisasjonen i Agder (STA). Kommunen og UiA har hatt felles prosjektledelse. Nokså tidlig i prosessen ble også Grimstad kommune invitert inn i arbeidet og hadde etter hvert representanter i alle gruppene.

De langsiktige målene som var basis for prosjektet, er hentet fra kommuneplanen til Kristiansand og fra UiAs strategiplan. Meldingen skal være et bidrag til realisering av disse overordnede planene.

Meldingen skulle inneholde forslag til felles mål og ambisjoner på utvalgte samarbeidsområder og forslag til samarbeidsstrukturer som bidrar til å fremme konkret og praktisk samarbeid på disse temaområdene. Følgende temaer ble valgt: Utdanning og kompetanseutvikling, Forskning og kunnskapsutvikling, Studenttrivsel og attraktivitet, Arealplanlegging og infrastruktur pluss Overordnet samarbeid.

I tillegg til arbeidet i de ulike gruppene knyttet til prosjektet, ble det avholdt flere møter med aktuelle aktører relevant for meldingen.

Høringsutkastet for meldingen ble lagt ut til åpen høring 24.06. og sendt til sentrale instanser innen utdanning, forskning, næringsliv og kulturliv samt fylkeskommunene, fylkesmennene og alle kommuner i Agder. I høringsperioden arrangerte styringsgruppen og prosjektledelsen et dialogseminar med de aktuelle høringsinstansene og etter fristen var det innkommet 13 uttalelser. Innspillene ble tatt med i den videre arbeidsprosessen.

Temaområdene som i følge prosjektdirektivet skulle behandles i meldingen, er beskrevet i kapitlene 5 til og med 9 (sammendrag i kapittel 1). Temaene er i sitt innhold av nokså forskjellig karakter, men presentasjonene i de enkelte kapitlene er lagt opp slik at de alle inneholder mål, status og anbefalinger.

Overordnet struktur i kap. 10.5 inneholder fem forslag til oppretting eller utvikling av organer og møteplasser mellom studenter, institusjonene og kommunen:

- Råd for samarbeid med arbeidslivet
- Studentråd
- Samarbeidsrådet (videreføring)
- Årlige møter med formannskap og universitetsstyre
- Forum for arealplan og infrastruktur

Oppfølging av universitetsbymeldingen omtales i kap. 10.6:

Det foreslås at formannskapet og universitetsstyret møtes tidlig i 2012 for å drøfte og vedta en oppfølging av meldingen om universitetsbyen Kristiansand. Denne oppfølgingen bør ha form av en handlingsplan som gjelder ut 2015. Det lages en sak om organisering, deltakere, tidsrammer med mer for handlingsplanarbeidet til fellesmøtet primo 2012. Arbeidet med handlingsplanen forutsettes å inkludere relevante aktører som fylkeskommunen, høyskolene, forskningsinstitusjoner, næringsliv og kulturliv i tillegg til UiA og Kristiansand kommune. Grimstad har påbegynt en tilsvarende prosess og det vil være nær kontakt mellom de to byene i planarbeidet.

De foreslåtte organer i pkt 10.5 Overordnet struktur, etableres primo 2012 og gir innspill til arbeidet med handlingsplanen.

Forslag til vedtak:

1. Meldingen om Universitetsbyen Kristiansand tas til orientering.
2. Forslagene til overordnet struktur for samarbeid godkjennes.
3. Oppfølging av meldingen skjer i tråd med meldingens anbefalinger.

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Trykte vedlegg:

1. Melding til Kristiansand bystyre og Styret for Universitetet i Agder om Universitetsbyen Kristiansand, november 2011
2. Høringsuttalelse fra Agder Energi, 23.09.11
3. " " " Agdering, 13.09.11
4. " " " Ansgar teologiske høyskole, 23.09.11
5. " " " BI Kristiansand, 20.09.11
6. " " " Grimstad kommune, 29.09.11
7. " " " Idrettsrådet i Kristiansand, 05.10.11
8. " " " Mediehøgskolen Gimlekollen, 20.09.11
9. " " " Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, 22.09.11
10. " " " Praxis-sør, 20.09.11
11. " " " Studentorganisasjonen i Agder (STA), 23.09.11
12. " " " Sørlandet sykehus HF, 04.10.11
13. " " " Vest-Agder fylkeskommune, 27.09.11
14. " " " Vest-Agder-museet, 20.09.11

Utrykte vedlegg: Prosjektbeskrivelsen

Bakgrunn for saken :

Formannskapet gjorde i sitt møte 20.10.2010 følgende vedtak:

1. *Formannskapet vedtar at det utarbeides en melding om "Universitetsbyen Kristiansand" og omhandler de tema som omtales i saksframlegget.*
2. *Meldingen legges fram for bystyret høsten 2011.*

Styret for Universitetet i Agder (UiA) gjorde deretter et tilsvarende vedtak.

I tråd med føringene fra saken ble prosjektet organisert med styringsgruppe, prosjektgruppe og arbeidsgrupper som til sammen besto av sentrale representanter fra kommunen, UiA, Samskipnaden i Agder (SiA) og Studentorganisasjonen i Agder (STA). Kommunen og UiA har hatt felles prosjektledelse. Nokså tidlig i prosessen ble også Grimstad kommune invitert inn i arbeidet og hadde etter hvert representanter i alle gruppene.

Styringsgruppa vedtok prosjektdirektivet med følgende:

Langsiktige mål:

Hensikten med utarbeidelse av meldingen er å skape et grunnlag for kommunen og kunnskapsinstitusjonenes samarbeid om felles langsiktige mål:

- Universitetet i Agder skal ha fag- og studiemiljøer som er blant de beste i landet
- Universitetet i Agder skal på noen forskningsområder være nasjonalt ledende.
- Agder skal ha ledende kompetansemiljøer og et nyskapende næringsliv.
- Kristiansand skal være en attraktiv studentby.
- Kristiansand kommune og Universitetet i Agder skal være attraktive arbeidsplasser.
- Universitetet i Agder og Kristiansand kommune skal ha et sterkt internasjonalt engasjement til nytte for landsdelen.

Prosjektmål:

I prosjektperioden skal det utarbeides en melding som inneholder:

- Forslag til felles mål og ambisjoner på utvalgte samarbeidsområder
- Forslag til samarbeidsstrukturer som bidrar til å fremme konkret og praktisk samarbeid på de utvalgte samarbeidsområdene.

De langsiktige målene er hentet fra kommuneplanen til Kristiansand og fra UiAs strategiplan. Meldingen skal være et bidrag til realisering av disse overordnede planene.

Prosjektarbeidet

Det ble oppnevnt arbeidsgrupper for hvert av følgende temaområder:

- Utdanning og kompetanseutvikling
- Forskning og kunnskapsutvikling
- Studenttrivsel og attraktivitet
- Arealplanlegging og infrastruktur
- Overordnet samarbeid

Temaene henger sammen på flere områder slik at det kan bli en del overlapping. Ledelsen av arbeidsgruppene ble fordelt mellom kommunen, UiA og SiA.

Underveis i arbeidet arrangerte styringsgruppa og prosjektledelsen et åpent midtveisseminar der formannskapet, universitetsstyret, SiA, STA, høyskolene og ledelsen i Grimstad kommune deltok. Det ble også holdt egne møter med høyskolene for innspill i prosessen.

Høringsdokumentet ble lagt ut til åpen høring 24.06. og sendt til relevante aktører innen utdanning, forskning, næringsliv og kulturliv samt fylkeskommunene, fylkesmennene og alle kommunene på Agder. Før høringsfristens utløp (23.09.11) inviterte styringsgruppa og

prosjektledelsen de sentrale høringsinstansene til et dialogseminar (15.09.11) der målgruppene var representanter fra studentene, næringsliv, kulturliv, forskning, kunnskapsinstitusjoner, offentlige instanser og relevante organisasjoner. Innspillene fra deltakerne ble tatt med i det videre arbeidet.

Det kom i tillegg inn 13 høringsuttalelser.

Høringsuttalelser med kommentarer fra prosjektledelsen

Punktvis sammendrag med kommentarer:

Agder Energi AS (23.9.2011):

Forbedringer av meldingen kan oppnås ved

- et videre perspektiv i form av regionstenkning og inkludering av Grimstad som vertskommune,
- mer spissing mot næringslivets/AEs behov og
- en tydeligere vertsrolle hos kommunen.

Agder Energi deltar i Agdering-samarbeidet, og slutter seg for øvrig til uttalelsen derfra.

Kommentar:

Meldingen har fått et nytt kapittel 4 der noen av innspillene om et videre perspektiv fanges opp. Ønsket om en klarere spissing mot næringslivets/AEs behov må avveies i forhold til resten av universitetets samfunnsoppdrag. Næringslivsperspektivet er imidlertid føyd til flere steder i meldingen. Ønsket om en tydeligere vertsrolle i konklusjonen framstår litt uklar, men kan utdypes i arbeidet med handlingsplanen.

Agdering (13.9.2011):

- Noe snever tilnærming: Burde omfattet hele samfunnet og også hatt et mer regionalt perspektiv.
- UiA og kommunen må samkjøre sine strategiske tilnærminger og strategiske satsinger, bygge opp rundt samfunnets og næringslivets behov. Langsiktighet viktig for næringslivet.
- Universitetet bør være driver for næringsutviklingen i regionen. Universitetet må bli tydeligere på hvilke fagfelt man ønsker å satse på og bli ledende på. Relevans for næringslivet, nedprioritere mindre etterspurte fagområder. Høy kvalitet viktig.
- Universitetet oppfordres til å delta aktivt på arenaer for samhandling og nettverksbygging. Formålet med de ulike organene som en ønsker å etablere/revitalisere/endre, må konkretiseres av UiA og kommunen.
- UiA må kople teori og praksisfelt på en god måte. Rådet for samarbeid med arbeidslivet (RSA) må omtales på en mer positiv måte enn som et statlig pålegg. UiA må tydeliggjøre hvilke insitamenter som foreligger for økt samhandling med næringslivet. Næringslivet er innstilt på å bidra med sin del.
- UiA og kommunen må synliggjøre hva man har lyktes med i regionen av kompetansedrevne aktiviteter, for eksempel Trainee Sør.
- Kommunen må legge forholdene til rette med infrastruktur, og UiA bidra med utvikling av relevante fagområder, for å få til bedre rekruttering til regionen /(tandemrekruttering).
- Uklart hva en tenker å fylle aksene Gimlemoen-Kvadraturen med. Også ta med aksene Kristiansand - Grimstad på lengre sikt.
- Internasjonaliseringen bør tydeliggjøres og forsterkes.
- UiA er ikke aktiv aktør innen etter- og videreutdanning. UiA er lite markedsorientert. Det må en holdningsendring/kulturendring til.

Oppsummering:

- UiA må ha en strategi som tydeliggjør næringslivets og det øvrige samfunnets rolle
- Kommunen må ha en tilsvarende strategi som underbygger næringslivets behov
- UiA må bli tydeligere på sine satsingsområder
- UiA må tydeligere kommunisere egen faglighet
- Kompetansetorget kan utvikles
- Infrastrukturen må videreutvikles

Kommentar:

Innspillene om samfunnsperspektiv og internasjonalisering er fulgt opp i nytt kapitel 4. Både kommunen og UiA har egne planer og strategier som omfatter satsingsområder samt relasjon til næringslivet. Disse ligger til grunn for meldingen.

Omtalen av RSA er justert i henhold til innspillene.

Videreutvikling av Kompetansetorget i et bredere perspektiv er føyd til i anbefalingene.

Kapitlet om infrastruktur er utvidet. Innspill om Trainee Sør og rekruttering er tatt med i revidert tekst. Behov for et godt busstilbud som omfatter campusene, bysentrene og høyskolene, er understreket.

I forhold til Agderings høringsuttalelse må det understrekes at "hensikten med meldingen er å skape et grunnlag for kommunen og kunnskapsinstitusjonenes samarbeid om felles langsiktige mål" (kap 2.5 Mandat). Høringsuttalelsen fra Agdering har egne hovedavsnitt om UiAs forhold til næringslivet og om UiAs aktivitet innenfor EVU. Agdering etterlyser i disse kommentarene noe annet enn det denne meldingen skal handle om, UiA har et eget strategidokument for sin virksomhet.

Ansgar teologiske høgskole (23.9.2011):

Tar utgangspunkt i mandatet for meldingen.

- Viktig at kommunen legger til rette for utbyggingsarealer for UiA og byens høyskoler.
- Ønsker å inkludere ATH i samarbeidet mellom UiA og kommunen på flere områder, bl.a. FoU-virksomhet, areal- og kommunikasjonsspørsmål, og overordnet samarbeid/arenaer for kontakt.

Kommentar:

Innspillene følges opp i handlingsplanen. Høyskolene er bla. tatt inn i omtalen av behov for samarbeid om arealplanlegging, kap. 8.2.1.

BI Kristiansand (20.9.2011):

Meldingen bør være mer visjonær.

- Kristiansand må tiltrekke seg flere høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner.
- Må forholde seg til Kristiansand og Grimstad, og i mye større grad vektlegge regionens kulturliv, næringsliv og andre offentlige – som sykehuset.
- Forventer at det settes i gang en del II som utvider perspektivet.
- Bro fra Kjøita til sentrum bør omtales.

Kommentar:

Innspillene om større perspektiv er fulgt opp i nytt kapitel 4. Regionen er trukket inn flere steder.

Arbeidet med oppfølging i en handlingsplan vil inkludere flere relevante aktører.

Eventuell Bro mellom Kjøita og Kvadraturen er nevnt i kapitel 8.

Grimstad kommune (29.9.2011):

- Kristiansand og Grimstad har felles mål om at studenter skal komme, trives og bli i Agder.

- Kristiansand og Grimstad må utvikle et godt samarbeid.
- Anbefaler at meldingen på enkelte punkter utvider sine rammer.
- Utvikling og etablering av overordnede strukturer bør gjøres ut fra et bredere perspektiv enn Kristiansand.
- Utvikling av infrastruktur (kollektivtrafikk) langs aksene Grimstad – Kristiansand er viktig for begge byene.

Kommentar:

Rammene for meldingen er vedtatt i oppdraget fra formannskapet og universitetsstyret. Grimstad har hatt en plass i de respektive arbeidsgruppene, prosjektgruppa og styringsgruppa.

Innspillene vil bli tatt med i arbeidet med handlingsplanen.

Idrettsrådet i Kristiansand (05.10.2011):

- Gunstig med lokalisering av nye store anlegg i umiddelbar nærhet av UiA (og KKG).
- Tilrettelegge for toppidrettsutøvere gjennom fleksibilitet i studietid, eksamensordninger samt økonomiske ordninger.
- Kontinuitet i treningsmiljøet gjennom spisset toppidrettstilbud ved videregående skole og deretter på UiA, samarbeid med idrettsklubber og kommunen.
- UiA bør tilby forskning og doktorgradsprogram innen idrettsfag.
- Bredt samarbeid om Kristiansand som "Verdens sprekeste by".

Kommentar:

Innspillene vil bli vurdert i de relevante organer.

Mediehøgskolen Gimlekollen (20.9.2011):

- Uklart hva meldingen er: Klargjøring av forholdet mellom kommunen og UiA, eller et bredere perspektiv?
- Viktig for Kristiansand at de gode relasjonene mellom utdanningsinstitusjonene i byen bygges videre på.
- Foreslå å opprette et kompetansemiljø innen bistand, der utdanningsinstitusjonene og aktuelle bistandsorganisasjoner i byen kan delta.
- Peker på MhGs praksisnære studier i journalistikk, med praksis i byens og regionens mediebedrifter.
- Behov for forlenget akse MhG-UiA-sentrum, forbedring av busstilbudet.
- Meldingen må følges opp med en mer visjonær gjennomgang.

Kommentar:

Meldingens formål er tydeliggjort. Det nye kapitlet har bredere omtale av samfunnsperspektivene.

Behov for forbedret busstilbud er omtalt i meldingen. Aksene UiA-sentrum bør ikke utvides, den handler om planlegging av infrastrukturtiltak i en annen skala enn busstilbudet.

Konkrete forslag vurderes i arbeidet med handlingsplanen der høyskolene vil bli inkludert.

Næringsforeningen i Kristiansandsregionen (22.9.2011):

- Universitetsbyen Kristiansand blir for snevert begrep. Heller studentbyen eller kompetansebyen?
- Næringslivet må inkluderes, eventuelt sette i gang et liknende arbeid i etterkant der næringslivet er med.
- Utdanning og kompetanse: arena som inkluderer næringslivet. EVU-avtaler som inkluderer næringslivet. Bra med gjesteforelesere fra privat og offentlig sektor.

- Forskning og kunnskap: UiA må bli mer synlig i regionen. Behov for arena der kunnskapsmiljøene i regionen treffes jevnlig. Her må næringslivet bli med, også for å uttrykke sine behov for FoU-arbeid. Innsatsområdene for FoU-samarbeidet mellom kommunen og UiA bør spisses ytterligere, samtidig som industri og næringsliv inkluderes som innsatsområde.
- Studenttrivsel: Privat næringsliv må inkluderes i videre planlegging. Hyppige og fruktbare møteplasser mellom studenter og næringsliv. Synliggjøre bedre hva regionen kan tilby potensielle studenter. UiA må bli mer synlig i bybildet, i forhold til akademiske aktiviteter, studentaktiviteter, foredrag m.m.
- Areal og infrastruktur: Næringslivet bør inkluderes i arealplanforum, sammen med studentene. Må arbeides aktivt med boligtilbud og kollektivtilbud.
- Overordnet samarbeid: næringsliv og studenter må trekkes inn i samarbeid om universitetsbyen.

Konklusjon:

- inkludere næringsliv i større grad, som likeverdig partner
- konkret og målrettet handlingsplan
- langsiktig perspektiv

Kommentar:

Formålet med meldingen er uttrykt enda klarere. Næringslivet vil bli inkludert i det videre arbeidet, men dette er også omtalt flere steder i meldingen. Utarbeiding av konkret og målrettet handlingsplan ligger fremdeles inne i meldingen som forslag til oppfølging.

Praxis-sør (20.09.2011):

- Det etterlyses en klarere avklaring av formålet med meldingen.
- Hadde vært interessant med mer konkrete beskrivelser av aktuelle samarbeidstiltak mellom UiA og kommune/samfunn (innen studieutvikling, EVU-tiltak, stipendordninger m.m.). På den andre siden: Dette er spørsmål som kanskje i større grad egner seg å drøfte nærmere når meldingen skal følges opp med konkrete handlingsplaner.
- Glad for at Praxis-sør trekkes fram som en viktig arena for samarbeidet mellom UiA og offentlig sektor på en rekke områder innenfor velferdsområdet. Men det savnes en mer samlet omtale av Praxis-sør som organisasjon/nettverk.
- HUSK-prosjektet kunne vært framhevet mer eksplisitt.

Kommentar:

Formålet med meldingen er uttrykt enda klarere. Hvor mye omtale som skal med av de enkelte tiltakene, må avveies i forhold til volumet på meldingen.

Praxis-sør er nå presentert i en egen boks i teksten.

Ellers kan merknadene henvises til det videre arbeidet når vedtakene er gjort.

Studentorganisasjonen i Agder (23.9.2011):

- Positiv til utvikling av samarbeidet mellom utdanningene og arbeidslivet. Økt medvirkning fra arbeidslivet i studieråd, referansegrupper og evalueringsgrupper for studiene vil bidra til økt forståelse begge veier.
- Støtter forslagene om flere møteplasser og kunnskapsallianser mellom kommune, næringsliv og academia. STA understreker at studentorganisasjonen er en aktuell medspiller i disse sammenhengene. STA støtter opprettelsen av studentråd.
- STA stiller seg også bak forslagene til ulike trivselsfremmende og inkluderende tiltak som kan øke studentaktivitet både i sentrum og på campus.

- STA reagerer på bemerkningen om den "sørlandske væremåten" (pkt. 7.3.2 i høringsutkastet), og mener det er en uheldig begrepsbruk.
- STA understreker betydningen av tilrettelegging for flere studentboliger og bedring av kollektivtilbudet mellom campusene i Grimstad og Kristiansand, og mellom Kvadraturen og campus på Gimlemoen.

Kommentar:

"Den sørlandske væremåten" er omformulert. Innspillene for øvrig er i hovedsak en støtte til meldingens anbefalinger.

Sørlandet sykehus HF (4.10.2011):

- Evaluering av praksis i sykepleierutdanningen bør omfatte alle praksisplasser i Agder.
- Bør vurdere hvordan ulike yrkesgrupper og studentgrupper kan utnytte potensialet i praksisfeltet på en bedre måte enn i dag, bør inkludere lærlingeplasser for helsefagarbeidere samt andre aktuelle helse- og sosialutdanninger.
- Kompetansetorget må inkludere hele praksisfeltet i Agder. Bør også ha fokus på phd.programmene.
- Anbefalingene under Etter- og videreutdanning (EVU) bør omfatte alle kommunene i Agder i et forpliktende samarbeid med SSHF.
- Viktig at arbeidslivet sørger for tilstrekkelig "bestillerkompetanse" for EVU.
- Samtlige punkter under Kompetanseutvikling bør utvides til å gjelde for samtlige kommuner i Agder.
- Å organisere et samarbeid under tematiske områder, kan være hemmende for å videreutvikle samarbeidsarenaer som stimulerer nye og nyskapende samarbeidsarenaer.
- Viktig med fullstendig gjennomgang av dagens struktur for samarbeid mellom UiA og sentrale samarbeidspartnere som representerer arbeidslivet/praksisfeltet.
- Unngå dublering av ressurser

Kommentar:

Mange gode vurderinger og forslag til tiltak for videre arbeid og samarbeid. Handlingsplanen vil kunne ta innspillene videre. Kompetansetorget foreslås videreutviklet i et bredere perspektiv der det eventuelt også kan vurderes å utvide med phd.program. Hele Agderregionen og flere parter er nevnt som aktuelle for flere av anbefalingene under pkt. 5.1.3. Poenget med potensialet i praksisfeltet er også tatt med.

Vest-Agder fylkeskommune (27.9.2011):

- Regionplan Agder og FoU-strategien for Agder bør nevnes sammen med kommuneplanen for Kristiansand og UiAs strategi.
- Likestillingsutfordringen bør trekkes fram.
- Meldingen kunne vært tydeligere på hvordan samarbeidet mellom kommunen og UiA kan bidra til nyskaping og nyetableringer.
- Fagskoletilbudet bør nevnes spesielt i omtalen av EVU-tiltak.
- Etterlyser større ambisjoner når det gjelder mål og relevans for studier.
- Positivt at busstilbudet mellom Grimstad og Kristiansand er tatt opp som et prioritert mål.

Kommentar:

Noe av dette er tatt med i det nye kap. 4. Det vil være naturlig å trekke fram relevante plandokumenter fra ulike instanser i handlingsplanen. Hvordan fagskolen skulle nevnes i meldingen står litt uklart, men det kan vurderes i en videre handlingsplan.

Vest-Agder-museet (20.9.2011):

- Museet arbeider sammen med UiA på mange områder, særlig med formidling av regionens historie (f.eks. Agderseminaret).
- Kulturhistoriske museer er viktig framtidig arbeidsplass for historiestudentene.
- Det kommende kompetanse- og formidlingssenteret som skal bygges opp på Odderøya vil bli en naturlig støttespiller for universitetet på mange plan.
- Museet bør nevnes flere steder

Kommentar:

Museet er tatt med i flere kapitler.

Konklusjoner og anbefalinger

En rekke av innspillene som kom i høringsperioden (jfr. sammendrag og kommentarer ovenfor) er innarbeidet i det endelige dokumentet som nå legges fram for bystyret og universitetsstyret.

Temaområdene som i følge prosjektdirektivet skulle behandles i meldingen, er beskrevet i kapitlene 5 til og med 9 (sammendrag i kapittel 1). Temaene er i sitt innhold av temmelig forskjellig karakter, men presentasjonene i de enkelte kapitlene er lagt opp slik at de alle inneholder mål, status og anbefalinger.

I kapittel 10 er alle anbefalingene samlet og gruppert under temaområdene:

1. Utdanning og kompetanseutvikling
Praksis, Bachelor- og masterprogram, Innhold og relevans i studier, Etter- og videreutdanning, Kompetanseutvikling, Studentarbeid.
2. Forskning og kunnskapsutvikling
Helse, omsorg og velferd, Pedagogikk og læreprosesser, Samfunnsutvikling og samfunnsprosesser, Kulturliv og kulturinstitusjoner, Offentlig administrasjon og ledelse.
3. Studenttrivsel og attraktivitet
4. Arealplanlegging og infrastruktur

Overordnet struktur i kap. 10.5 inneholder fem forslag til oppretting eller utvikling av organer og møteplasser mellom studenter, institusjonene og kommunen:

- Råd for samarbeid med arbeidslivet
- Studentråd
- Samarbeidsrådet (videreføring)
- Årlige møter med formannskap og universitetsstyre
- Forum for arealplan og infrastruktur

Oppfølging av universitetsbymeldingen omtales i kap. 10.6:

Det foreslås at formannskapet og universitetsstyret møtes tidlig i 2012 for å drøfte og vedta en oppfølging av meldingen om universitetsbyen Kristiansand. Denne oppfølgingen bør ha form av en handlingsplan som gjelder ut 2015. Det lages en sak om organisering, deltakere, tidsrammer med mer for handlingsplanarbeidet til fellesmøtet primo 2012. Arbeidet med handlingsplanen forutsettes å inkludere relevante aktører som fylkeskommunen, høyskolene, forskningsinstitusjoner, næringsliv og kulturliv i tillegg til UiA og Kristiansand kommune. Grimstad har påbegynt en tilsvarende prosess og det vil være nær kontakt mellom de to byene i planarbeidet.

De foreslåtte organer i pkt 10.5 Overordnet struktur, etableres primo 2012 og gir innspill til arbeidet med handlingsplanen.

Punkt 187/11: Kuholmsveien 31-37 - detaljregulering - sluttbehandling

Bilag

Saksprotokoll

Saksprotokoller BUS

Situasjonsplan for Kuholmsveien 31-37

Planbeskrivelse Kuholmsveien 31-37 med vedlegg

Reguleringsplan Kuholmsveien 31-37

Rb 951

Dato: 20.10.2011
Saksnr.: 200608730-24
Arkivkode O: PLAN: 951
Saksbehandler: Maarten Nandrup Stallemo

Saksgang
Byutviklingsstyret
Bystyret

Møtedato
17.11.2011
07.12.2011

Kuholmsveien 31-37. Detaljregulering. Sluttbehandling.

Sammendrag:

Planforslaget legger til rette for etablering av leilighetsbygg med inntil 19 boenheter, samt tilhørende parkering i felles garasjeanlegg under bygget. Det skal også etableres fortau i Kuholmsveien langs planområdet, sandlekeplass og gangvei fra Kuholmsveien opp til Hamreheia.

Planområdet befinner seg i sørvestlige del av Lund, mellom Hamreheia og Otra. Det ligger ved Kuholmsveien like ved nedkjørselen til Galgebergtangenen (Prestvikveien). Planområdet innbefatter tre boligtomter og skråningen opp mot Hamreheia.

Planområdet er i gjeldende kommuneplan avsatt til bebyggelse og anlegg.

Sentrale problemstillinger i prosessen har vært knyttet til byggets høyde, antall boenheter og den generelle trafikksituasjonen i Kuholmsveien. Planforslaget tar opp i seg disse problemstillingene ved å redusere antall etasjer og antall boenheter i forhold til tidligere behandlinger, samt ved å etablere fortau i Kuholmsveien langs planområdet og ved nedkjøringen til Galgebergtangenen.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret vedtar detaljregulering for Kuholmsveien 31-37 sist datert 12.10.11, med bestemmelser sist datert 18.10.11
2. Bystyret viser til retningslinjer for kommunens utbyggings- og boligpolitikk og anmoder teknisk direktør om å fremlegge en utbyggingsavtale.

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

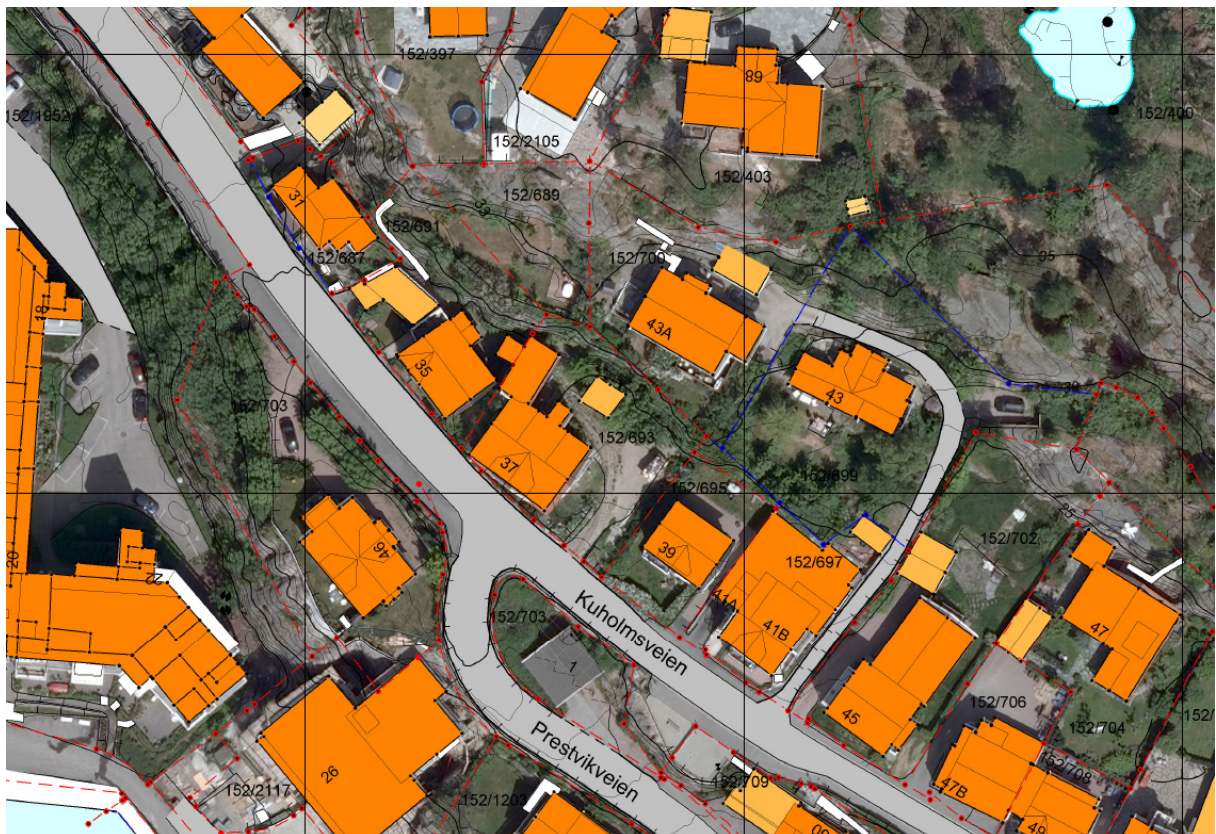
Gunnar Stavrum
Plan- og bygningssjef

Trykte vedlegg

1. Plankart, sist datert 12.10.11
2. Bestemmelser, sist datert 18.10.11
3. Planbeskrivelse, sist datert 28.04.11
4. Situasjonsplan, sist datert 03.10.11
5. Saksprotokoller fra tidligere politiske vedtak i saken.

Oversiktsfoto. Planområdet er markert med hvit linje.

Situasjonskart for Kuholmsveien 31-37

BAKGRUNN FOR SAKEN

Planforslaget fremmes av Arkade arkitektkontor AS på vegne av Agderbygg AS. Formålet med reguleringen er å legge til rette for etablering av leilighetsbygg, samt tilhørende parkering, utearealer, fortau, gangvei og lekeplass.

Tidligere saksgang

Oppstart av planarbeid for Kuholmsveien 31-37 ble varslet 18.09.03. Forslag til utvikling av området ble første gang fremmet til byutviklingsstyret 19.08.04. Det ble da vedtatt å legge planforslaget ut til offentlig ettersyn. Planforslaget den gang inneholdt bebyggelse i 3-5 etasjer med inntil 23 boenheter. Det ble deretter fremmet til 2. gangsbehandling i byutviklingsstyret 13.01.05 og avvist der. I den påfølgende behandlingen i bystyret 16.02.05 ble saken trukket av utbygger. Planforslaget ble deretter revidert hvor de viktigste endringene var reduksjon i byggehøyde på én etasje, fra fem til maksimalt fire etasjer, samt en reduksjon i antall boenheter fra 23 til 17-19 boenheter. Det ble deretter fremmet på nytt til byutviklingsstyret 28.04.05, og avvist der med bakgrunn i *"... hensynet til økt belastning på området trafikalt og landskapsmessig"*. Planarbeidet ble etter dette stilt i bero frem til det ble gjenopptatt i begynnelsen av 2009. Det ble så fremmet på nytt til byutviklingsstyret 19.05.11 og vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn.

Planens innhold

Forslag til reguleringsplan legger til rette for etablering av leilighetsbygg i to til fire etasjer med inntil 19 boenheter. Parkering for beboere samt gjesteparkering legges i felles garasjeanlegg under bygget med adkomst fra eksisterende parkeringsanlegg i nabobygget. Det skal etableres felles utearealer for beboerne. Disse er i hovedsak lokalisert på vest- og sørsiden av bygget og utgjør om lag 40 m² pr. boenhet. Balkonger kommer i tillegg til dette og vil øke antall kvadratmeter uteareal pr. boenhet. Det skal videre etableres lekeplass bak bygget. Lekeplassen knyttes til Kuholmsveien og Hamreheia med gangvei.

Dagens situasjon

Planområdet befinner seg i sørvestlige del av Lund mellom Hamreheia og Otra. Det ligger ved Kuholmsveien like ved nedkjørselen til Galgebergtangen (Prestvikveien). Planområdet innbefatter tre boligtomter og skråningen opp mot Hamreheia.

Ved nedkjøringen til Galgebergtangen. Her skal det etableres fortau på venstre og høyre side av veien.

Ved trappehus i nabobygget Kuholmsveien 27. Herfra skal det gå gangvei bak planlagt bebyggelse ned til Kuholmsveien.

Ved Kuholmsveien 37. Her vil planlagt gangvei fra Hamreheia komme ned. Det er satt opp en enkel struktur for å illustrere fremtidige høyder.

Ved Kuholmsveien 27. Eksisterende fortau skal forlenges frem til Kuholmsveien 37.

VURDERING AV PLANFORSLAGET

Planstatus

Kommuneplan

I gjeldende kommuneplan er planområdet avsatt til bebyggelse og anlegg.

Kommuneplanens bestemmelser sier blant annet:

- Universell utforming skal legges til grunn i planleggingen. Minst 70 % av nye boenheter skal være universelt utformet, ved at alle hovedfunksjoner skal ligge på inngangs plan. Med hovedfunksjoner menes stue, kjøkken, soverom, bad og toalett.
- I alle plan- og byggesaker skal det inngå en redegjørelse for og beskrivelse av tiltakets estetiske sider, både i forhold til seg selv, omgivelsene og til fjernvirkningen. Farge- og materialvalg skal det også redegjøres for. Beskrivelsen bør suppleres med illustrasjoner, for eksempel i form av tegninger, fotomontasjer og modeller.
- Tiltak etter plan- og bygningsloven skal i størst mulig grad tilpasse seg landskapet og eksisterende terreng og vegetasjon.
- Bebyggelsesstruktur: I områder med klar tomte og bebyggelsesstruktur skal nye mindre byggverk innordnes eksisterende struktur i forhold til tomtebredde, byggegrense mot offentlig vei og byggverkets bredde, høyde, takform og lengderetning på tomte. Større byggverk eller anlegg med særskilt betydning for fellesskapet eller med fremtredende plassering, kan bryte med eksisterende tomte-

og bebyggelsesstruktur. Nye uterom skal formes slik at de forsterker og utvikler eksisterende struktur.

Reguleringsforslaget er i tråd med arealbruk og bestemmelser i kommuneplanen.

Reguleringsforslaget forholder seg til kommuneplanens tre satsningsområder som følger:

Byen som drivkraft: Ingen særskilt betydning.

Byen det er godt å leve i: Plasseringen av planlagt bebyggelse vil føre til gode solforhold for fremtidige beboere. Det er nær friområder av høy kvalitet som Blomsbukta og Bertesbukta.

Klimabyen: Sentrumsnære boliger kan redusere avhengigheten av bil og kan være gunstig for økt gang- og sykkeltrafikk.

Kommunedelplan

Kommunedelplanen for Lund er opphevet i forbindelse med vedtak av kommuneplanen.

Reguleringsstatus

Området er i dag uregulert. Det pågår regulering av to prosjekter på Galgebergtangenen, i henholdsvis Prestvikveien 34-36 og i Galgebergveien 7. Begge prosjektene har boligformål.

Tematisk vurdering

Miljøvern

Støy

Tiltaket vil i noen grad bli preget av støy fra Kuholmsveien. Støybelastning på fasade er beregnet til 61 dBA ekvivalent nivå. Dette plasserer tiltaket i gul sone, vurderingssone, i henhold til Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging T-1442. Det vil måtte utføres fasadetiltak for å sikre akseptabelt støynivå innendørs. Dette er lagt inn i bestemmelsene.

Energi

Tiltaket ligger innenfor konsesjonsområdet for fjernvarme og har tilkoblingsplikt.

Kulturminner

Ingen av byggene innenfor planområdet er omtalt i Kulturminnevernregistreringen for bydel Lund.

Estetikk

Planlagt bebyggelse er i nær relasjon med nabobygget i Kuholmsveien 27. Det vil få en utforming som harmonerer med dette byggets uttrykk, det vil si en fasade med elementer som mørk tegl, paneler og glass. Bygget trappes gradvis ned, fra fire til to etasjer for å tilpasse seg eksisterende bebyggelse i området. Utforming og høyder er sikret i bestemmelsene.

Universell utforming

Planlagt bebyggelse vil bli universelt utformet i sin helhet. Bak planlagt bebyggelse skal det etableres gangvei for å sikre adkomsten til planlagt lekeplass, samt tilby forbindelse mellom Kuholmsveien og Hamreheia. Terrenget er forholdsvis bratt, men stigningsforholdet vil likevel være i tråd med universell utforming av turveg med et forhold på ca 1:12.

Transport og infrastruktur

Parkeringsdekningen er i henhold til kommunens normer med 1 parkeringsplass pr boenhet, 0,25 gjesteparkeringsplasser pr boenhet og én parkeringsplass tilpasset bevegelseshemmede. All parkering er lagt til felles parkeringsanlegg under bakken.

Fortau i Kuholmsveien foran planlagt bygg vil ikke være i henhold til kommunens veinormal i forhold til bredde. Det er ikke plass til nødvendig snøopplag med mindre en reduserer planlagt uteoppholdsareal. Konsekvensen er at fortauet ikke vil bli brøytet av kommunen.

Regulant har inngått et kompromiss med ingeniørvesenet som innebærer at byggets eiere må selv besørge brøyting når dette er nødvendig.

Nær opp til planområdet er det satt i gang en byggesak i krysset Kuholmsveien - Prestvikveien. Her skal det etableres fortau og fire garasjer. Plantegningen under viser tiltaket:

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Sjekkliste for risiko og sårbarhet er utfyllt av regulant og følger planbeskrivelsen. Punkter hvor det er anført merknad dreier seg alle om naturgitte forhold, dette dreier seg om fare for snø eller steinskred, utglidning av masse og radon i grunnen.

Barn og unges interesser

Det skal etableres sandlekeplass bak planlagt bebyggelse. Den vil få adkomst fra Kuholmsveien og Hamreheia med gangvei. Lekeplassen ligger høyt i terrenget og vil få gode solforhold. Etablering av lekeplass og gangvei ligger som rekkefølgekrav i bestemmelsene. Nærmeste kvartalslekeplass ligger ca 430 m fra planområdet og til nærmeste balløkke er det ca 190 m. Avstander er målt i luftlinje.

Skole- og barnehagesituasjon

Det er om lag 700 m gangavstand til nærmeste barneskole som er Wilds Minde skole, og om lag 1100 m til Lovisenlund skole. Nærmeste ungdomsskole er Oddemarka skole om lag 1200 m fra planområdet. Nærmeste barnehage er om lag 450 m fra planområdet.

Økonomiske konsekvenser for kommunen

Det er økonomiske konsekvenser for kommunen i forhold til opparbeidelse av fortau. Se vedlagt saksprotokoll angående resultat av behandling i byutviklingsstyret.

Utbyggingspolitikk

Utbyggingsavtale bør inngås i henhold til vanlig praksis.

Andre aktuelle planer og utredninger

Opparbeiding av fortau og garasjer i krysset Kuholmsveien – Prestvikveien er omtalt over.

INNSPILL TIL PLANARBEIDET

Offentlig ettersyn

Planforslaget lå ute til offentlig ettersyn i perioden 03.06.11 – 05.08.11 Det kom inn 13 merknader. Under følger sammendrag av hver enkelt uttalelse og plan- og bygningsetatens vurdering

Fylkesmannen i Vest-Agder v/ Miljøvernavdelingen, brev datert 19.07.11

- "Miljøvernavdelingen har vurdert planforslaget og har ikke spesielle kommentarer til dette."

Vest-Agder fylkeskommune v/ Plan og miljø, brev datert 26.06.11

- Det vurderes som positivt at planforslaget er i overensstemmelse med overordnede planer.
- Etablering av fortau ansees som gode planmessige grep ut fra trafikksikkerhet. Det er også positivt med etablering av gangvei, samt at dette ligger som rekkefølgekrav.
- Boområdet fremstår som godt for barn og unges oppvekst- og levekår.
- I forhold til universell utforming er det tilstrekkelig å følge plan- og bygningsloven.
- Støy på enkelte områder faller innenfor gul sone. Dette bør tas hensyn til og avbøtende tiltak bør innarbeides i planforslaget.
- Det er ingen merknader i forhold til kulturminner og kulturmiljø.
- Det bør tas inn en bestemmelse angående materialbruk slik det er skissert i planbeskrivelsen.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Bestemmelser angående støy og byggets utforming er tatt inn i planforslaget

Statens Vegvesen, brev datert 21.07.11

- Statens vegvesen har ingen merknader til mottatt planforslag.

Agder energi Nett, brev datert 31.05.11

- En eventuell flytting av Agder energis anlegg må bekostes av utbygger.

Rådet for funksjonshemmede, brev datert 31.05.11

- RFF minner om at stigningsforhold på 1:12 kun kan brukes på svært korte avstander, med hvilerepos for hver 60 cm høydeforskjell

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Gangatkomst til uteoppholdsareal med krav om universell utforming skal være trinnfri og ikke ha større stigning enn 1:20. For kortere strekning inntil 3,0 m kan stigning være maksimum 1:12. Øvrig gangatkomst skal ha stigning maksimum 1:10. Dersom terrenget er for bratt til at kravet om stigning på 1:20 kan oppnås, skal stigningen være maksimum 1:10. Stigning på gangvei mellom Hamreheia og Kuholmsveien vil være ca 1:12. I forhold til områdets topografi lar det seg ikke gjøre å få til bedre stigningsforhold. Alternativet er å ta ut gangforbindelsen fra planforslaget. Plan- og bygningsetaten anser fordelene ved å etablere gangvei som større enn ulempene i dette tilfellet.

Galgeberg vel, brev datert 05.08.11

- Galgeberg vel er tilfreds med at det etableres fortau langs Prestvikveien.
- Ved planlagt garasje på toppen av Prestvikveien må utforming av utkjørsel ivareta vikepliktskravet.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Utforming av inn/utkjørsel følger kommunens veinormal.

Brit og Carl Bugge, brev datert 02.08.11

- Den planlagte bebyggelsen vil ta formiddagssol og lys i vinterhalvåret for beboere i nabobygget i Kuholmsveien 27. Planlagt bygg er 1 etasje for høyt. Det bør være samme takhøyde som søndre del av nr 27, dvs 32 m.
- Balkonger og terrasse mot Kuholmsveien 27 må ha ugjennomsiktig glass i 1,6 m høyde for å dempe innsyn.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Planlagt bebyggelse har en avstand til Kuholmsveien 27 på om lag 16,5 m. Dette er større avstand enn eksisterende bebyggelse. De tre boligene som ligger der i dag har mønehøyder fra 30,7 m til 33,5 m. Planlagt bebyggelse har gesimshøyder mot Kuholmsveien 27 fra 32,4 m til 35,4 m. Med økt avstand til nr 27 er det lite sannsynlig at ny bebyggelse vil forringe solforhold og lys.
- Det har vært førende i planprosessen at ny bebyggelse skal tilpasse seg bygg i Kuholmsveien 27. Utforming av balkonger og terrasse slik som skissert i merknaden vil endre dette i stor grad og er ikke ønskelig ut i fra estetiske hensyn.

Eirik Kristiansen, Øivind Andreassen, Johanne M Rosing Vhile, brev datert 01.08.11

- Innsenderne har sendt likelydende brev og kommenterer at forslag til plan har vært oppe til politisk behandling to ganger og begge gangene blitt nedstemt. Videre sies det at det bør tas hensyn til folk som bor i området samt eksisterende bebyggelse.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Regulant har rettet seg etter de føringer som er kommet ved tidligere politiske behandlinger. Planforslaget som fremmes nå er i tråd med disse.

Ole Johan Dolva, brev datert 03.08.11

- Foreslått plan løser forlengelse av fortau mot syd/øst på en positiv måte
- Det er positivt at materialbruk i foreslått nybygg samsvarer med Kuholmsveien 27 slik at byggene fremstår som en helhet materialmessig.
- Det gjenstår ferdigbehandling av trapp i Kuholmsveien 27. Det mangler fasadebehandling som harmonerer med teglforblendingen på de to tilstøtende byggene. Det etterlyses tiltak i rekkefølgekravene.
- Vedlegg 1, snitt og oppriss mot Kuholmsveien er ikke riktig i forhold til eksisterende bebyggelse. Det er foretatt ombygging og nybygging, og tegningen bør rettes opp til faktiske forhold.
- Silhuetten i det bygde landskapet blir feil i forhold til Hamreheias topografi. Planlagt bygg bør senkes slik at den visuelle balansen mellom bygg og terrengformasjon opprettholdes.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Materialbruk er lagt inn i bestemmelsene.
- Trapp i kuholmsveien 27 ligger i tilgrensende reguleringsplan og bør løses i denne.
- Snitt og oppriss av eksisterende bebyggelse mot Kuholmsveien er første gang datert 2005. Det er foretatt noe ombygging og nybygging siden den tid, men hovedtrekkene i skissen er korrekte.
- Høyder og volumer i planlagt bebyggelse er basert på innspill og merknader fra offentlige etater og naboer i en åtte år lang planprosess. Viktige momenter har vært blant annet topografi, avstand til og avtrapping mot eksisterende bebyggelse, samt sol- og utsiktsforhold for eksisterende bebyggelse.

Sameiet Høivold Brygge, brev datert 06.07.11

- Ved byggeprosjekter i nærområdet er det ved/etter sprenging registrert skader på bebyggelsen. Det bør avholdes et møte før oppstart av bygging mellom utbygger og sameiet Høivold Brygge for å klargjøre hvordan en forholder seg til eventuelle skader som en følge av byggevirkomheten.
- Generelle inntrykket er at prosjektet vil bidra til en ytterligere standardheving i dette området av Lund.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Utbygger vil klarlegge eventuelle setningsskader ved befaring før byggearbeidet settes i gang.

Michael Aamodt, brev datert 28.07.11

- Planlagt bebyggelse vil få en høyde på opptil c+ 35,4 m. Over dette tillates det et overbygg på inntil 1,5 meter. Med tanke på plassering av bygget vil dette skygge for utsikt til Otra fra Hamreheia 58.
- Foreslått gangvei bak planlagt bebyggelse ligger under 2 m fra innsenders eiendom. Fjellet er løst og det må utføres fjellsikringsarbeid. Det er ikke nødvendig å etablere gangvei ettersom det finnes et trappehus i Kuholmsveien 27.
- Nytt fortau langs Kuholmsveien 31-37 vil ikke bli brukt av gående i området. Alle vil bruke fortau på motsatt side av vegen.
- Etablering av lekeplass på foreslått plassering vil føre til innsyn i hage og hus samt støyplager. Det finnes allerede lekeplasser i området og det er ikke nødvendig å etablere flere lekeplasser.
- Ved bygging er det fare for setningsskader på grunn av sprenging. Utbygger må være erstatningsansvarlig ved denne typer skader.
- Innsender har hjemmekontor og byggestøy vil være problematisk i forhold til dette.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Uteområde på Hamreheia 58 ligger på c+ 38 meter. Tillatt mønehøyde i planforslaget for nordvestre del av bygget er c+ 35,4 m. Over dette tillates det oppbygg for heis og ventilasjon i inntil 1,5 m høyde. Maksimal høyde inkludert takoppbygg vil være c+ 36,9 m. Uteområde på Hamreheia 58 ligger om lag en meter høyere enn maksimal tillatt høyde på bebyggelse innenfor planområdet. Plan- og bygningsetaten anser konsekvensene for den aktuelle eiendommen til å være små i forhold til utsikt og skygge.
- Det vil bli utført fjellsikringsarbeid ved oppføring av gangvei. Det har gjennom hele planprosessen vært et ønske fra Plan- og bygningsetaten og utbygger å etablere gangvei mellom Kuholmsveien og Hamreheia.
- Etablering av fortau er et planmessig grep i forhold til trafiksikkerhet og bygger på kommunens vurdering, innspill fra beboere i området samt merknader fra fylkeskommunen.
- Planlagt lekeplass foreslås etablert mellom c + 32 og c+ 35 meter. Uteområde på Hamreheia 58 ligger på c+ 38. Minste høydeforskjell mellom lekeplass og uteområde på Hamreheia 58 vil være 3 meter. Plan- og bygningsetaten kan vanskelig se at en slik høydeforskjell vil føre til innsyn i hage og hus.
- Utbygger vil klarlegge eventuelle setningsskader ved befaring før byggearbeidet settes i gang.

Samarbeidsgruppa for bydelen

Planforslaget ble diskutert i samarbeidsgruppa for sentrum senest 03.07.11. Merknader fra samarbeidsgruppa er imøtekommet i planforslaget.

PLAN- OG BYGNINGSETATENS SAMLEDE VURDERING

Hovedgrepet er å legge til rette for etablering av leilighetsbygg med inntil 19 boenheter. Parkering legges til fellesanlegg under bygget, med adkomst fra eksisterende parkeringsanlegg i nabobygget i Kuholmsveien 27. Det skal videre etableres lekeplass bak bygget og adkomst til denne fra Hamreheia og Kuholmsveien. Planlagt bebyggelse tillates oppført i 2-4 etasjer hvor den laveste delen vender mot eksisterende trehusbebyggelse i sørøst.

Oppstart av planarbeid for Kuholmsveien 31-37 ble varslet så tidlig som i 2003. Det har deretter vært til behandling i byutviklingsstyret fire ganger. I løpet av denne tiden er planforslaget blitt revidert og justert en rekke ganger basert på føringer gitt av byutviklingsstyret samt innspill i høringsrunder underveis i planprosessen. Planforslaget som nå fremmes er det samlede resultat av disse innspillene gitt i en åtte år lang planprosess.

Sentrale problemstillinger i prosessen har vært knyttet til byggets høyde, antall boenheter og den generelle trafikksituasjonen i Kuholmsveien. Planforslaget tar opp i seg disse problemstillingene ved å redusere antall etasjer og antall boenheter i forhold til tidligere behandlinger, samt ved å etablere fortau i Kuholmsveien langs planområdet og ved nedkjøringen til Galgebergtangen.

Plan- og bygningsetaten mener at det planforslaget som nå fremmes vil utnytte området på en hensiktsmessig måte og føre til gode boforhold. Etablering av fortau langs planområdet, samt fortau ved nedkjøringen til Galgebergtangen vil bedre forholdene for gående og syklende i stor grad. Det er videre positivt for forslaget at det etableres gangvei mellom Kuholmsveien og Hamreheia med tanke på syklister eller personer med barnevogn. Planforslaget er bearbeidet gjennom flere år og fremstår nå som et godt planverktøy for fremtiden.

Maarten Nandrup Stallemo
Saksbehandler
Dato 20.10.11

Punkt 188/11: Fritak for eiendomsskatt

Bilag

Saksprotokoll

Notat fra kommuneadvokaten

Uttalelse fra sakkyndig nemd

Notat tilleggsinformasjon

Fritaksliste

Fritaksliste 1 - saker der det innstilles på avslag

Dato: 10.11.2011
Saksnr.: 200911677-77
Arkivkode E: 232 &40
Saksbehandler: Nils Olav Berge

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
23.11.2011
07.12.2011

Fritak for eiendomsskatt

Sammendrag:

Bystyret må hvert år vedta hvilke eiendommer som skal gis helt eller delvis fritak for eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven. For 2011 har bystyret vedtatt å fritta eiendommer som faller inn under §7a (handlingsprogrammet - sak 195/10).

§7a: "Eigedom at stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten."

Bystyret behandlet sak om fritak i møte 23.02.11 (sak 19/11). Saken fastsetter hvilke typer eiendommer som skal fritas helt eller delvis for eiendomsskatt etter bestemmelsen. Eiendommer som faller inn under bystyrets vedtak, er fritatt (helt eller delvis). Liste over hvilke eiendommer dette gjelder, følger vedlagt.

Dersom eiendommen ikke er fritatt av administrasjonen, og eiendomsbesitter mener seg berettiget til fritak etter §7a, er eiendomsbesitter gitt anledning til å søke om fritak. Dersom søknaden/henvendelsen gjelder eiendommer som åpenbart faller inn under bystyrets vedtak, har administrasjonen automatisk tilføyd eiendommen til fritakslista. Søknader av mer prinsipiell karakter og søknader der det innstilles på avslag, legges med dette frem for bystyret for endelig vedtak.

I alt er det 175 eiendommer (i dette antallet er eiendommene tilhørende Kristiansands boligstiftelse og Kristiansand utleiestiftelse holdt utenfor) som er gitt fritak for eiendomsskatt i samsvar med §7a og bystyrets vedtak. Samlet fritaksbeløp utgjør kr 4.841.640,-.

Sist gang bystyret behandlet fritakssøknader, var i 2004. I og med at loven krever årlige vedtak, er administrasjonen opptatt av å finne prosedyrer for effektiv saksbehandling. Saksbehandlingsprosedyren vil derfor bli nærmere vurdert etter årets behandling.

Det vil videre være slik at det som del av omtakseringsprosjektet avdekkes klager som i stedet burde vært behandlet som fritak. Det tas derfor forbehold om å komme tilbake med ny sak med fritakssøknader som eventuelt ikke er fanget opp så langt.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret fritar for eiendomsskatt, helt eller delvis, de eiendommer som fremgår av trykt vedlegg 2, samt de eiendommer på trykt vedlegg 1 som bystyret vedtar skal ha fritak i medhold av denne saken.

2. Bystyret forutsetter at de som får fritak varsler kommunen om eventuell bruksendring som kan ha betydning for om fritak er berettiget, eller ikke. Hvis varslings ikke skjer, kan administrasjonen kreve eiendomsskatt med tilbakevirkende kraft, dvs. fra det tidspunkt bruksendring skjedde.

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Nils Olav Berge
prosjektleder

Trykte vedlegg:

1. Fritaksliste – innstilt på avslag
2. Fritaksliste – innvilget fritak

Utrykte vedlegg:

Søknader (saker der det innstilles på avslag)

Bakgrunn for saken :

Fritak for eiendomsskatt

Loven og saksgang

Eiendomsskatteloven gir bystyret hjemmel til å fritta visse eiendommer for eiendomsskatt, og bystyret vedtok følgende ved behandling av handlingsprogrammet for 2011 (sak 195/10):

“Bystyret ønsker å gi eiendommer eller deler av eiendommer som faller inn under §7a i eiendomsskatteloven fritak for eiendomsskatt. Bystyret ber administrasjonen legge frem forslag til liste over eiendommer som skal ha helt eller delvis fritak i henhold til denne paragrafen.” (Enst.)

Loven har videre bestemmelser i §5 om hvilke eiendommer som i medhold av loven skal ha fritak. Det tilligger ikke bystyret å ta stilling til disse eiendommene.

Ordlyden i §5 og §7 er som følger:

§5. Fri for eiendomsskatt er:

- a) Eignedom som staten eig, så langt
  - eignedomen vert nytta av Kongen eller kongehuset, Stortinget eller Regjeringa
  - eignedomen vert nytta til kulturelle føremål, slik som idrettsanlegg, muse, teater, skulpturar m.v.
  - eignedomen har historiske bygg eller anlegg
  - eignedomen vert nytta av Forsvaret til forsvarsanlegg eller avgrensa leirområde
  - eignedomen tilhøyrrer staten sine samferdselsforetak så langt dei tener ålmennyttige formål
  - eignedomen er vassfall, fabrikk eller anna føretak som staten eig og som tener ålmennyttige føremål
- b) Eignedome som høyrer til jervegar til ålmenn bruk, så lenge eignedomen vert nytta i verksemda.
- c) Kyrkjer.
- d) Eignedomar som kommunen sjølv eig.
- e) Legasjons- og konsulateignedomar som ein annan stat eig, når den andre staten frtek norsk eignedom fpr tilsvarande skatt hjå seg.
- f) Eignedom som statens lufthamnseksap eig, i same omfang som fritak for statens eignedom etter bokstav a femte strekpunkt.
- g) Eignedom som helseforetak eig, i same omfang som fritak for statens eignedom etter bokstav a sjette strekpunkt.
- h) Eignedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk, herunder gartneri og planteskule tilknytta driften.
- i) Ikke utbygde delar av Finnmarkseiendommen sin grunn i Finnmark fylke. Dette fritaket gjeld likevel ikkje tomteareal, kamvel om arealet ikke er utbygd enno.

§7. Kommunestyret kan fritaka desse eiendommene heilt eller delvis for eiendomsskatt:

- a) Eignedom at stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.
- b) Bygning som har historisk verde.
- c) Bygning som heilt eller i nokon mon vert nytta til husvære. Fritak kan gjelde i opptil 20 år frå den tida bygningen var ferdig. Formannskapet eller det utvalet som er nemnt i kommuneloven § 10, kan få fullmakt til å avgjerda einskildsaker om skattefritak.
- d) Bygning og grunn i visse luter av kommunen.

Bystyrets skal i denne saken kun vedta fritak for eiendommer som oppfyller vilkårene etter §7a.

I sak av 23.02.11 (sak 19/11) vedtok bystyret hvilke kategorier av eiendommer som skal falle inn under fritaksbestemmelsen. Slikt vedtak ble fattet:

1.Følgende eiendommer fritas helt eller delvis for eiendomsskatt etter §7a for skatteåret 2011:

- Eiendommer som disponeres til barnehager (ikke familiebarnehager).
- Eiendommer som disponeres til undervisningsformål (lokaler i bruk til undervisning, inkludert arealer som grupperom, bibliotek, lesesaler og lignende).
- Klubbhus og idrettsanlegg som er allment tilgjengelig.
- Kristiansand boligstiftelse, Kristiansand utleiestiftelse og Kristiansand Boligselskap.
- Eiendommer tilhørende ideelle organisasjoner.

2. Fritaksliste i samsvar med første vedtakspunkt legges frem for bystyret sammen med søknader om fritak for endelig avgjørelse etter offentlig ettersyn.

3. Bystyret forutsetter at de som får fritak varsler kommunen om eventuell bruksendring som kan ha betydning for om fritak er berettiget, eller ikke. Hvis varsling ikke skjer, kan administrasjonen kreve eiendomsskatt med tilbakevirkende kraft, dvs. fra det tidspunkt bruksendring skjedde.

Følgende eiendommer forelås fritatt helt eller delvis for eiendomsskatt etter §7a:

- Eiendommer som disponeres til barnehager (ikke familiebarnehager).
- Eiendommer som disponeres til undervisningsformål (lokaler i bruk til undervisning, inkludert arealer som grupperom, bibliotek, lesesaler og lignende).
- Klubbhus og idrettsanlegg som er allment tilgjengelig (ikke Sør Arena).
- Kristiansand boligstiftelse og Kristiansand utleiestiftelse.
- Eiendommer tilhørende ideelle organisasjoner.

(Enst.)

Administrasjonen har fritatt (helt eller delvis) de eiendommer som faller inn under bystyrets vedtak. Liste over hvilke eiendommer dette gjelder, har ligget ute til offentlig ettersyn og eiendomsbesitterene er gitt egen melding om dette.

Dersom eiendommen ikke er fritatt av administrasjonen, og eiendomsbesitter mener seg berettiget til fritak etter §7a, er eiendomsbesitter gitt anledning til å søke om fritak. Dersom søknaden/henvendelsen gjelder eiendommer som åpenbart faller inn under bystyrets vedtak, har administrasjonen automatisk tilføyd eiendommen til fritakslista. Søknader av mer prinsipiell karakter og søknader der det innstilles på avslag, legges med dette frem for bystyret for endelig vedtak.

I alt er det 175 eiendommer som er gitt helt eller delvis fritak for eiendomsskatt i samsvar med bystyrets vedtak. Samlet fritaksbeløp utgjør kr 4.841.640. Fritakslista viderefører i all hovedsak tidligere praksis.

Søknadsbehandling

Ordlyden i § 7a er som følger:

“Eigedom at stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.”

Ved fortolkning av bestemmelsen, vil det å sikre likebehandling og forhindre konkurransevridning ligge som et grunnleggende prinsipp. I tillegg må bestemmelsens to vilkår være oppfylt.

Vilkår 1: Begrepet ”*stiftingar eller institusjonar*” er å forstå som alle typer juridiske personer hvor ingen har direkte eierinteresser, også aksjeselskap. Begrepet omfatter ikke fysiske personer, enkeltmannsforetak og ansvarlig selskaper med fysiske personer som deltakere.

Vilkår 2: Virksomheten skal ”*gagna ein kommune, eit fylke eller staten*”. Det er følgelig et krav at eiendommen brukes i en virksomhet som kan karakteriseres som allmenntilleg og som naturlig tilligger det offentlige. Dersom virksomheten har et økonomisk formål, faller eiendommen utenfor.

Oppfylles vilkårene, må det tas stilling til om fritaket skal være ”*helt eller delvis*”. Vurderingen er aktuell på eiendommer med kombinert bruk og hvor deler av virksomheten har et økonomisk motiv. Et eksempel kan være en eiendom som tilhører et idrettslag og som dels brukes til egen virksomhet og dels leies ut for å finansiere idrettslaget. Praksis har vært at det *ikke* er gitt fritak for den inntektsgivende delen. Problemstillingen er kun aktuell der den

inntekstgivende delen er lokalisert til en fysisk del av eiendommen, og ikke der lokaler delvis brukes til egen virksomhet og delvis leies ut til ulike arrangementer. Slike eiendommer gis "helt" fritak.

Fritak for studentboliger:

Studentboligene tilhørende Studentsamskipnaden i Agder (SiA) har tidligere hatt fritak for eiendomsskatt. I prinsippsak av 23.02.2011 fattet bystyret vedtak om at fritaket skulle opphøre. Begrunnelsen var likebehandling og konkurransehensyn.

SiA har søkt fritak for eiendomsskatt med følgende begrunnelse:

- Mener beslutningen strider mot melding til bystyret om universitetsbyen Kristiansand
- Studentboligene er finansiert med tilskudd fra kunnskapsdepartementet for bla å sikre forutsigbart og rimelig boligtilbud
- Virksomheten driver etter selvkostprinsippet og er ikke å anse som en kommersiell virksomhet, herunder ivaretagelse av særskilte sosiale hensyn.
- Viser til at andre vertskommuner praktiserer fritak (Stavanger, Tromsø, Ås og Bodø. Trondheim og Bergen (50%) har eiendomsskatt).

Spørsmål om fritak for studentboliger er tatt opp med eiendomsskattekontroet i KS (KSE). Tilbakemeldingen er at loven ikke er entydig i forhold til denne type virksomhet, noe som begrunner en varierende fritakspraksis. I disse dager avsluttes arbeidet med universitetsmeldingen, som bl.a. viser behov for å tilrettelegge for studenter i Kristiansand. Sett i lys av dette, innstilles det denne gang på fritak.

Ut i fra et likebehandlingsprinsipp, vil fritak for studentboliger for SiA innebære at det også bør gis fritak for studenthjem tilhørende Ansgarskolen. De aktuelle eiendommene tilhørende SiA og Ansgarskolen er derfor satt opp på fritakslista.

Vedlegg:

I vedlegg 1 følger søknadsoversikt der administrasjonen innstiller på avslag.

Vedlegg 2 er fritakslista.

Søknader der administrasjonen har innstilt på avslag, følger som uttrykt vedlegg.

Punkt 189/11: Godtgjørelse til leder av kontrollutvalget.

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 08.11.11
Saksnr.: 201114244-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang
Valg- og Honorarkomiteen

Møtedato
23.11.2011

Godtgjørelse til leder av kontrollutvalget.

I valgkomiteens møte 2. november 2011 tok leder opp spørsmålet om godtgjørelse til leder av kontrollutvalget.

Saken er drøftet med forrige leder av kontrollutvalget, som mener at avlønning bør ligge på mellom 5 og 10%, også for å heve status for utvalget.

Forslag til vedtak:

1. Godtgjørelse til leder av kontrollutvalget økes til 10% av lønnsnivå B, f.t. 70.682 pr. år.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Punkt 190/11: Valg til styret for Kristiansand boligstiftelse for perioden 2011 - 15.

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 01.11.11
Saksnr.: 201113870-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.2011
07.12.2011

Valg til styret for Kristiansand boligstiftelse for perioden 2011 - 15.

Medlemmer

1. Losnegaard, Magne, KRF, leder
2. Tellefsen, Else Marie, AP, nestl.

Varamedlemmer

1. Tronstad, Wenche Rigmor, H
2. Rasmussen, Rune, FRP

Valgkomiteens innstilling:

1. Styret for Kristiansand boligstiftelse gis slik sammensetning for perioden 2011 – 15:

Medlemmer

- 1.
- 2..

Varamedlemmer

- 1.
- 2.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Punkt 191/11: Valg til styret for Kristiansand kommunes stiftelse for utleieboliger for perioden 2011 - 15.

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 01.11.11
Saksnr.: 201113876-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.2011
07.12.2011

Valg til styret for Kristiansand kommunes stiftelse for utleieboliger for perioden 2011 - 15.

Nåværende sammensetning:

Medlemmer

1. Losnegaard, Magne, KRF, leder
2. Tellefsen, Else Marie, AP, nestl.

Varamedlemmer

1. Tronstad, Wenche Rigmor, H
2. Rasmussen, Rune, FRP

Valgkomiteens innstilling:

1. Styret for Kristiansand kommunes stiftelse for utleieboliger gis slik sammensetning for perioden 2011 – 2015:

Medlemmer

- 1.
- 2..

Varamedlemmer

- 1.
- 2.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Punkt 192/11: Valg av heimevernsnemnd for perioden 2011 - 15.

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 04.11.11
Saksnr.: 201113941-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.2011
07.12.2011

Valg av heimevernsmnd for perioden 2011 - 15.

Heimevernet har i brev av 14.10.11 bedt om at kommunen oppnevner to medlemmer til heimevernsmnda. Ett medlem oppnevnes av politiet.

Nåværende sammensetning:

Medlemmer

1. Sandvand, Torunn, V
2. Rune W. Rasmussen, FRP
3. Reidar Vang, politiets representant

Varamedlemmer

1. Rypestøl, Ole Ragnar, DEM
2. Horve, Hans Petter, MG
3. Willoch, Elin, SP

Valgkomiteens innstilling:

1. Som medlemmer og varamedlemmer til heimevernsmnda for perioden 2011 – 15 velges:

Medlemmer

- 1.
- 2.

Varamedlemmer

- 1.
- 2.
- 3.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Trykte vedlegg:

Utrykte vedlegg:

Punkt 193/11: Valg til Kristiansand boligselskap KF for perioden 2011 - 15.

Bilag

Saksprotokoll

Vedtekter for Kristiansand Boligselskap og utdrag fra kommuneloven kap 11

Dato: 01.11.11
Saksnr.: 201113867-2
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.2011
07.12.2011

Valg til Kristiansand boligselskap KF for perioden 2011 - 15.

I følge vedtektenes § 4 skal styret bestå av minimum 7 medlemmer med hver sitt varamedlem. Ett medlem m/varamedlem av disse skal velges av og blant de ansatte.

Nåværende sammensetning:

Medlemmer

1. Losnegaard, Magne, KRF, leder
2. Tellefsen, Else Marie, AP, nestl.
3. Tronstad, Wenche R., H
4. Køhn, Helmer Andreas, PP
5. Stavenes, Jan Kenneth, V
6. Andersen, Sissel, FRP

Varamedlemmer

- For nr. 1: 1. Fuhr, Kari, SV
For nr. 2: 1. Messel, Olaf, DEM
For nr. 3: 1. Nilsen, Julie, SP
For nr. 4: 1. Horve, Linn C., MG
For nr. 5: 1. Fjermeros, Halvor, RV
For nr. 6: 1. Rasmussen, Rune, FRP

Valgkomiteens innstilling:

1. Styret i Kristiansand Boligselskap KF gis følgende sammensetning for perioden 2011 – 15:

Medlemmer

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Varamedlemmer

- For nr. 1: 1.
For nr. 2: 1.
For nr. 3: 1.
For nr. 4: 1.
For nr. 5: 1.
For nr. 6: 1.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen

Punkt 194/11: Valg til kirkelig fellesråd for perioden 2011 - 15.

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 04.11.11
Saksnr.: 201114115-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.2011
07.12.2011

Valg til kirkelig fellesråd for perioden 2011 - 15.

Nåværende sammensetning:

Medlem

1. Vige, Dag, V

Varamedlemmer

1. Nilsen, Sissel Mosby, SV
2. Eriksen, Ernst Henry, PP

Valgkomiteens innstilling:

1. Som medlem og varamedlemmer til kirkelig fellesråd for perioden 2011 – 15 velges:

Medlem

- 1.

Varamedlemmer

- 1.
- 2.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Trykte vedlegg:

Utrykte vedlegg:

Punkt 195/11: Valg til konfliktrådets oppnevningsutvalg for perioden 2011 - 15.

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 7. 11.11
Saksnr.: 201114140-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.2011
07.12.2011

Valg til konfliktrådets oppnevningsutvalg for perioden 2011 - 15.

Etter Lov om megling i konfliktråd (§3) skal det oppnevnes meglere i hver kommune. Dette gjøres av oppnevningsutvalget i kommunen som består av en representant fra politiet, leder av konfliktrådet og en representant utpekt av kommunestyret.

I foregående periode har Anne Lise Gjøl, V, vært kommunens representant. Det har ikke vært oppnevnt vararepresentant.

Valgkomiteens innstilling:

1. Som kommunens representant i oppnevningsutvalget for konfliktrådet for perioden 2011 – 15 oppnevnes:

.....

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Trykte vedlegg:

Utrykte vedlegg:

Punkt 196/11: Kristiansand Parkeringsselskap KF - valg av styre for perioden 2011 - 15.

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 28. oktober 2011
Saksnr.: 201113760-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.11
07.12.11

Kristiansand Parkeringsselskap KF - valg av styre for perioden 2011 - 15.

Nåværende sammensetning:

Medlemmer

1. Fjell, Axel, H
2. Paulsen, Åse G, AP, leder
3. Karlsen, Vidar, KRF , nestleder
4. Rasmussen, Rune, FRP
5. Birkreim, Åse, (ans.repr.)

Varamedlemmer

- For nr. 1: 1. Ellen Skeie Hansen, H
2. Vige, Dag, V
- For nr. 2: 1. Hopland, Leif Oskar, AP
- For nr. 3: 1. Stray, Bjørg, KRF
2. Godtfredsen, Ole F. KRF
- For nr. 4: 1. Helland, Beate, FRP
2. Hulaas, Halvor, FRP
3. Andersen, Sissel, FRP
4. Steinar B. Andersen., FRP

Valgkomiteens innstilling:

1. Styret for Kristiansand Parkeringsselskap KF gis følgende sammensetning for perioden 2011 – 15:

Medlemmer

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

5. (ans.repr.)

Varamedlemmer

- For nr. 1: 1.
2.
- For nr. 2: 1.
- For nr. 3: 1.
2.
- For nr. 4: 1.
2.
3.
4.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

**Punkt 197/11: Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord
landskapsvernområder - valg av kommunens representant for perioden 2011
- 15.**

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 07.11.11
Saksnr.: 201114180-1
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Arnhild T. Egeland

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

23.11.2011
07.12.2011

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder - valg av kommunens representant for perioden 2011 - 15.

Dette styret ble første gang oppnevnt i november i fjor etter beslutning av miljøvernministeren. Det er kommunene Flekkefjord, Kristiansand, Mandal og Søgne som fyller kriteriene for å ha forvaltningsmyndighet for verneområdene gjennom et politisk sammensatt interkommunalt verneområdestyre.

Hver kommune skal foreslå en kvinne og en mann blant kommunestyrets medlemmer. Primært bør ordføreren være representert. Det er miljøverndepartementet som oppnevner styret.

Siden oppstarten har **Grete Kvelland Skaara** representert Kristiansand med **Per Sigurd Sørensen** som vararepresentant.

Valgkomiteens innstilling:

1. Som Kristiansand kommunes representanter i verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkerfjord landskapsvernområder for perioden 2011 – 15 foreslås:

1. ....
2. ....

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Organisasjonsdirektør

Punkt 198/11: Dom - utrasing Lagmannsholmen - vurdering av anke.

Bilag

Vedlegg

KRISTIANSAND
HAVN KF

Dato: 18.11.2011
Saksnr.: 200607055-58
Arkivkode E: P16
Saksbehandler: Stein E. Haartveit

Saksgang

Havnestyret
Bystyret

Møtedato

06.12.2011
07.12.2011

Dom - utrasing Lagmannsholmen - vurdering av anke.

I vedtak av 12.04.2011 vedtok daværende havnestyre å anke Tingrettens dom av 21. mars 2011. Saken er berammet til 31.01.2012.

Etter samtale med havnestyrets leder fremmes saken også for nåværende styre før den sendes bystyret for endelig behandling.

Bakgrunn.

Ved stevning av 31. mai 2010 ble det reist sak mot Multiconsult med krav om erstatning begrenset oppad til kr. 20 millioner samt tilkjennelse av sakskostnader.

Multiconsult hadde stått for geoteknisk bistand vedrørende utfylling av stein i sjøen på Ytre Lagmannsholmen. Den 11.april 2008 ca kl.14.00 ble det utløst et undersjøisk ras, som førte til at store deler av utfyllingsarbeidet som var gjennomført gikk tapt.

Multiconsult hadde forsikret seg mot simpel uaktsomhet for ca 3 millioner kroner. Dette beløp er utbetalt til Kristiansand Havn KF. Multiconsult ble stevnet fordi Kristiansand Havn KF mente at det var utvist grov uaktsomhet.

Tingretten avsa dom i saken 21. mars 2011 med slik slutning: 1. Multiconsult frifinnes. 2. Hver av partene bærer sine egne omkostninger. (Dommen følger vedlagt.) Dommen ble avsagt under dissens. De to sakkyndige meddommerne stemte for frifinnelse, mens den juridiske dommeren stemte for domfellelse for grov uaktsomhet. Alle dommerne var enige om at det forelå klare feilvurderinger fra Multiconsults side. Men meddommerne mente at det bare forelå vanlig (simpel) uaktsomhet, mens rettens formann mente at uaktsomheten var "grov".

Vurdering.

Ved vurderingen av spørsmålet om saken skulle ankes innhentet vi uttalelse fra vår advokat; Jens R. Andersen, Adv.firmaet Kjær, våre sakkyndige vitner; Stein Olav Christensen, SINTEF og Frands Haahr, Frands Haahr ApS. I tillegg har vi innhentet en uavhengig vurdering fra adv. Stian Kahrs Revheim, Adv.firmaet Tofte DA.

Alle uttalelsene følger vedlagt.

Samtlige uttalelser konkluderer med at saken bør ankes.

Det vises til at rettens medlemmer synes i det alt vesentlige å legge samme fakta til grunn, og at uenigheten blant dommerne gjelder rettsanvendelsen. Vi mente at fagdommerens rettsanvendelse må være riktig. Det er grunn til å peke på at meddommerne er spesialister på faktum mens rettens formann er spesialist på rettsanvendelse. I denne sammenheng vises det til at lagmannsretten vil bli sammensatt av 3 fagdommere og 2 sakkyndige dommere.

For nærmere vurdering av spørsmålet om anke vises til uttalelsene.

Spesielt om omkostningsrisikoen:

Partene hadde for Tingretten omkostninger i størrelsesorden NOK 450.000,- hver.

Adv. Andersens vurdering av omkostningsrisikoen hitsettes:

"Det viktigste forhold som taler mot anke er selvsagt omkostningsrisikoen. Det bør kunne påløpe noe lavere omkostninger for lagmannsretten, men man vet aldri hva som måtte komme av nye forhold når saken ankes. Jeg velger derfor å legge til grunn at kostnadene blir NOK 400.000,- for hver part for Lagmannsretten. Den totale omkostningsrisikoen blir da ca NOK 1,7 millioner. Dette forutsetter at Lagmannsretten pålegger KH alle sakens omkostninger for Tingrett og Lagmannsrett. Slik saken står er det relativt liten sannsynlighet for at KH pålegges motpartens saksomkostninger for Tingretten, men risikoen er til stede.

Dette må ses i forhold til hva man kan forvente dersom saken vinnes i Lagmannsretten. I så fall er det relativt god mulighet for at Multiconsult pålegges å dekke havnens saksomkostninger for begge retter."

Konklusjon.

Vår konklusjon er fortsatt at saken bør ankes.

Det vises til de entydige uttalelsene sett i sammenheng med at vi mener mindretallet i Tingretten foretar en riktig rettsanvendelse.

Omkostningsrisikoen anses å være akseptabel.

Forslag til vedtak:

Forrige havnestyrets vedtak opprettholdes således:

1. Kristiansand Tingrettsdom av 21.mars 2011, saksnr 10-087578TVI-KISA/08 ankes.
2. Havnedirektøren bes sørge for gjennomføring av vedtakets punkt 1.

Stein E. Haartveit
Havnedirektør

Trykte vedlegg:

1. Tingrettens dom
2. Uttalelse fra advokatfirmaet Kjær.
3. Uttalelse fra Frands Haahr ApS.
4. Uttalelse fra SINTEF.
5. Uttalelse fra advokatfirmaet Tofte DA.

**Punkt 199/11: Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr.
"Manglende oppfølging og hjelp fra barnevernet i Kristiansand"**

Saksgang
Bystyret

Møtedato
07.12.2011

Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Manglende oppfølging og hjelp fra barnevernet i Kristiansand"

Ærede ordfører,

En gutt på 17- år som barnevernet i Kristiansand har hatt ansvaret for gjennom et 4-24 vedtak om tvang - ble torsdag den 10.11.11 "utskrevet" fra et 7 måneders opphold på Skjerfheimkollektivet i Vestfold. Da den sårbare gutten kom hjem til Kristiansand ble han av barnevernet tilbudt husly i en campinghytte uten nødvendig oppfølging og hjelp fra barnevernet. Guttens foreldre er sjokkerte over behandlingen og arbeidsmetodene til barnevernet - og ikke minst på den totalt sviktende og manglende kommunikasjon og informasjon om oppfølging ovenfor gutten.

Demokratene er sterkt bekymret over barnevernets manglende oppfølging og foreldrens mangeårige "rop om hjelp"ovenfor sin 17- årige sønn. Som ombudsmann og medmenneske har jeg en plikt som folkevalgt til å bistå og hjelpe den sårbare gutten og hans foreldrene - ovenfor et barnevernet som i denne saken har sviktet sitt ansvar.

Hva vil ordføreren gjøre for at barnevernet i Kristiansand snarest setter inn oppfølging samt nødvendige hjelpetiltak ovenfor gutten - som sikrer han en tryggere fremtid?

Kristiansand 13.november 2011

Vidar Kleppe
Demokratene

**Punkt 200/11: Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr.
"Mangelende drivstofftilbud i Kristiansand havn"**

Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Mangelende drivstofftilbud i Kristiansand havn"

Ærede ordfører,

Det er utrolig, men sant! Kristiansand kommune står uten et fullverdig drivstofftilbud til både skip og flytrafikk, og flere hundre tankbiler i måneden kjører nå i skytteltrafikk - fra Rogaland og Oslo for å skjøte på mangelen som sikrer miljøvennlig drivstoffleveranse til blandt annet - Kristiansand havn og Kjevik flyplass.

Hovedårsaken til denne "skandalen" er at etter Shell på Oddeøya la ned driften i januar 2011 har - Teknisk etat i Kristiansand kommune - ikke etter åtte måneder ville godkjenne planen til, Moldegaard Maritime Logistics AS, som sikrer miljøvennlige drivstoffleveranse til, Kristiansand havna og Kjevik flyplass. Grunnen til denne sendrektige saksbehandlingen er blandt annet - at teknisk direktør vil utrede mulighetene for en kyststi på Oddeøya.

Jeg har tidligere tatt denne viktige saken opp i en interpellasjon i, Vest-Agder fylkesting, der fylkesordføreren konkluderte med at det var av avgjøende betydning at, Kristiansad kommune, raskest mulig fikk de nødvendige politiske vedtak på plass - som sikrer en fremtidig miljøvennlig drivstoffleveranse i Kristiansand havn.

Er ordføreren enig med Demokratene i at Kristiansand bystyre om nødvendig må instruere - teknisk direktør til endelig å godkjenne planene fra, Moldegaard Maritime Logistics AS, som sikrer Kristiansand havn helt nødvendige miljøvennlige drivstoffleveranser fra Shell-anlegget i Kristiansand havn raskest mulig?

Kristiansand 20. november 2011

Vidar Kleppe
Demokratene

Punkt 201/11: Interpellasjon fra repr. Ingrid Wisløff Jæger, AP, vedr. "Det digitale Agder - men ikke for alle?"

Interpellasjon fra repr. Ingrid Wisløff Jæger, AP, vedr. "Det digitale Agder - men ikke for alle?"

Begge fylkeskommunene og alle kommunene på Agder inngikk i 2007 avtale med TDC i Norge (dansk telekommunikasjonsleverandør) om utbygging av bredbånd, slik at "den digitale allemannsretten" kunne oppfylles. Dette er i samsvar med regjeringens bredbåndpolitikk. I tillegg kjøpte fylkeskommunene og de fleste Agderkommunene inn bredbåndskapasitet og telefoni fra samme leverandør. Staten ga 20 mill i støtte. Til sammen 45 mill ble lagt i potten. "alle på i Agder" var slagordet for prosjektet. Dvs "alle fastboende i Agder som vil ha bredbånd, vil få dette i avtaleperioden, uansett hvor de bor.." Det var lovnaden.

Det gikk ikke helt som tenkt. Mobildekning ble tatt ut av prosjektet. I tillegg ble det godkjent det som kalles "minimumsløsninger", og det har ført til at to områder i Kristiansand kommune ikke på noen måte kan sies å delta i den digitale allemannsnettet. Det gjelder Erkleiv med 87 innbyggere og Drangsholt med 229 innbyggere. De har fått tilbud om oppkobling via satellitt, som i praksis er nærmest ubrukelig. Agder Breiband sier på sin hjemmeside at det praktiseres en slags solidaritetsfordeling blant brukere som kun får satelittoppkobling: 100 kunder pr 10 Mb båndbredde, dvs ca 10% av det som i utlysningen ble tilbudt/garantert.

Manglende dekning innebærer at skolebarn ikke får gjort sine digitale skoleoppgaver som forventet, hjemmekontor er mer eller mindre dødfødt, all internettbruk er et som et lottospill, for å nevne noen eksempler. Folk i disse to områdene ser på den digitale allemannsretten som en vits. Hytter på fjellet har bedre internett og mobilt nett enn disse to stedene. Jeg har hatt kontakt med ITsjef i kommunen Arild Sandnes, og Tor Atle Skeie fra TDC. Begge sier at der ikke er planer om å bedre forholdene verken på Erkleiv eller Drangsholt.

DDA med TDC og Agder Breiband har ikke levert det de har forpliktet seg til, og det innrømmer de også i en evalueringsrapport fra 2010. Det står f eks på s 7 "Leverandøren har ikke klart oppgaven på en tilfredsstillende måte, særlig når det gjelder oppfylling av digital allemannsrett." Lenger nede på siden: "I forhold til presentasjonene om satelittløsning, har praksis vist dårligere funksjonalitet." Man innrømmer altså feil og mangler, men har ingen planer om å rette på forholdene.

7.mars i år vedtok Kommunalutvalget å tilslutte seg et nytt prosjektopplegg for innkjøp av mobildekning, bredbåndskapasitet og telefoni. Det heter i vedtaket, pk 1: "Kristiansand kommune gir sin tilslutning til Det Digitale Agder sitt prosjektopplegg. Kommunen vil delta for å bedre mobildekningen, opprettholde og forsterke bredbåndsdekning og delta i det felles innkjøp av bredbåndskapasitet og telefoni"

Spørsmål til ordføreren:

- 1 Hvor mange av de statlige 20 mill + kommunens midler ble brukt til å bygge ut bredbånd i kommunens utkantområder i prosjektet som startet i 2007?
- 2 Aksepterer ordføreren at vi i vår kommune holder over 300 innbyggere utenfor den digitale allemannsretten?
- 3 Når Drangsholt og Erkleiv er de to eneste områdene i Kristiansand som har dårlig mobil – og bredbåndsdekning, skulle en tro at det er en overkommelig oppgave å bedre forholdene. Hvordan vil ordføreren bidra til at disse to områdene nå får skikkelig tilgang til internett og mobil?